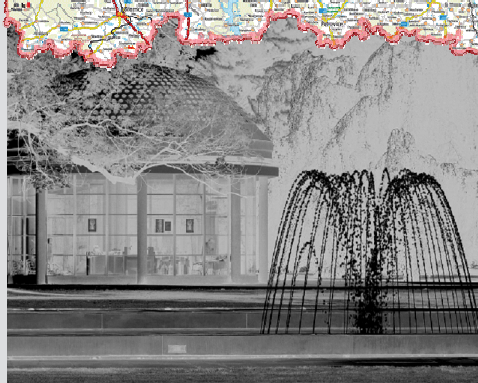

PROGRAM ROZVOJE ÚZEMNÍHO OBVODU STŘEDOČESKÉHO KRAJE 2014 - 2020

Středočeský kraj

2. HLAVNÍ TENDENCE VÝVOJE KRAJE A SROVNÁNÍ S EU

2.1 Popis kraje a hlavní geografické údaje

Středočeský kraj svou polohou v centrální části České republiky tvoří prstenec okolo území hl. m. Prahy, které je i jedinou jeho vnitřní hranicí. Na severu hraničí s krajem Ústeckým a Libereckým, na východě s Královéhradeckým krajem a krajem Vysočina. Jižní hranici tvoří Jihočeský kraj a západní Plzeňský. Středočeský kraj nemá vlastní hranici s některým ze sousedních evropských států.

Svou rozlohou i počtem obyvatel je k roku 2011 největším krajem v České republice.

Středočeský kraj historicky, geograficky i ekonomicky kooperuje s hl. m. Prahou, které doplňuje i absenci krajského města – v Praze je sídlo krajského úřadu.

V kraji je celkem 12 okresů. Okresní úřady na území České republiky ukončily svoji činnost 31. prosince 2002, takže od 1. ledna 2003 představují okresy pouze územní obvody policie, soudů a některých jiných státních institucí. Základní charakteristika okresů Středočeského kraje je uvedena v Tabulce č. 1.

Z hlediska administrativního členění CZ-NUTS je kraj jedinou součástí NUTS 2 – Střední Čechy. Podrobné členění kraje na jednotky NUTS 3 a LAU 1:

Kód	NUTS 2	NUTS 3	LAU 1 (NUTS 4)
	oblast	kraj	okres
CZ02	Střední Čechy		
CZ020		Středočeský kraj	
CZ0201			Benešov
CZ0202			Beroun
CZ0203			Kladno
CZ0204			Kolín
CZ0205			Kutná Hora
CZ0206			Mělník
CZ0207			Mladá Boleslav
CZ0208			Nymburk
CZ0209			Praha-východ
CZ020A			Praha-západ
CZ020B			Příbram
CZ020C			Rakovník

Základní údaje o Středočeském kraji:

- rozloha 11 015km², cca 14% z rozlohy ČR, přibližně 1,9 krát větší než průměrná rozloha kraje v ČR (k 30.12.2011),

- počet obyvatel ke konci 3. čtvrtletí 2012 byl 1 288 945 - kraj s největším počtem obyvatel v ČR,
- průměrná hustota obyvatel je 117 obyv./km² – pod průměrem ČR (134 obyv./km²) a nad průměrem EU (27) 108 obyv./km² (viz Tabulka č. 2 a 3)
- počet obcí: 1145, z toho 82 měst.

Ve Středočeském kraji je celkem 19 měst s více než 10 000 obyvateli. Největším městem je Kladno, kde k 1.1. 2012 žili celkem 68 682 obyvatelé. Kladno je také jediným městem kraje s více než 50 000 obyvateli. Druhým největším městem je Mladá Boleslav (44 252 obyvatelé) a třetím Příbram (33 793 obyvatelé). Nad hranici 30 000 obyvatel dosahuje už jen město Kolín (31 042 obyvatelé) – viz Tabulka č. 4

Vývoj počtu obyvatel od roku 1991 má stoupající tendenci. Nejvyšší nárůst obyvatel Středočeského kraje probíhá od roku 2005 (nárůst 14 038 obyvatel), v roce 2008 byl celkový roční přírůstek obyvatel nejvyšší (celkem 28 864 obyvatelé) od tohoto roku se roční přírůstek obyvatel pohybuje od 15 do 20 tis. obyvatel – viz Tabulka č 5. Středočeský kraj zaznamenal v roce 2010 nejvyšší přírůstek obyvatelstva mezi kraji České republiky a stal se krajem s nejvyšším počtem obyvatel. Mezi novými obyvateli výrazně ubylo přistěhovalých ze zahraničí a dominuje stěhování z jiných oblastí republiky, především z hlavního města a zároveň kraje Prahy. Více než polovina nově přistěhovalých směřuje právě do okresů v jejím těsném sousedství (výstavba satelitních celků v okolí Prahy).

Budoucí demografický vývoj (viz ČSÚ – Projekce obyvatelstva do r. 2065) v kraji předpokládá (bez uvažování migrace obyvatel) zmírňující se nárůst obyvatel do roku 2016 a od tohoto roku pak úbytek obyvatel.

Území dnešního Středočeského kraje, ze kterého nelze z historického hlediska vyjímát hl. m. Prahu, představuje nejen geografický, ale i významový střed Čech, v němž se odehrávaly a odehrávají nejdůležitější události našich dějin. Údolí kolem Berounky, ve středním Polabí, na Kolínsku a území Pražské kotliny byla osídlována již od pravěku. Na celém území kraje se nacházejí významná archeologická naleziště, odkrývaná od druhé poloviny 19. století až do současnosti. Řada z nich je unikátní a má celostátní, celoevropský, či dokonce celosvětový význam. Nejstarší stopy lidského osídlení na území Středočeského kraje byly objeveny v okolí Berouna (Beroun – dálnice) a jsou datovány do období nejstaršího paleolitu (2,5 mil. až 750 tis. let). Z území Českého krasu pocházejí rytiny kozoroha a koně, jediné projevy mladopaleolitického výtvarného umění v Čechách.

Středočeský kraj je z hlediska geomorfologického součástí Českého masivu. Geograficky lze kraj rozdělit na dvě části, jež jsou odděleny přibližně linií Kladno – Praha – Kutná Hora.

Severně od této hranice je kraj převážně nížinatý, zatímco jižní část středních Čech představuje oblast pahorkatin a vrchovin s výrazně členitějším reliéfem a také s větší rozlohou lesů. Nejvýše položené místo Středočeského kraje se nachází v Brdech (Tok – 865 m n. m.), nejnižší bod je u řeky Labe na Mělnicku (hladina Labe – 153 m n. m.).

Převážná část vodních toků na území Středočeského kraje náleží do dvou základních povodí – povodí horního a středního toku Labe a povodí Vltavy. Pouze malá část území na severu kraje – severně od Mělníka – a při severozápadní hranici kraje patří do povodí řek Ohře a dolního Labe. Mezi významné vodní toky v kraji patří řeky Labe, Vltava, Berounka, Sázava, Jizera a Cidlina. Na území Středočeského kraje se nachází řada významných vodních nádrží, převážně s účelem ochranným, vodárenským, hydroenergetickým a rekreačním. Mezi nejdůležitější patří např. Slapy, Orlík, Vrané nebo Štěchovice.

Na spraších a naplaveninách v rovinatém území České tabule se vyvinuly živinami bohaté půdy. Nosnou zemědělskou oblastí kraje je Polabí, kde zemědělská výroba těží z vynikajících přírodních podmínek. Přispělo k tomu teplé podnebí – proto má např. zemědělství v severní a východní části příznivější přírodní podmínky než v jiných oblastech Středočeského kraje. V nížinaté části území se vyskytují ve velkém rozsahu úrodné černozemě i půdy humusokarbonátové a hnědozemě, ve výše položených oblastech kraje převládají půdy podzolové. Ve Středočeské vrchovině a Českomoravské vrchovině pak převažují hlinitopísčité půdy. Ve Středočeském kraji, zejména v okresech Kladno, Příbram a Kutná Hora, bylo narušeno horninové prostředí, především v důsledku intenzivní těžby ve 20. století.

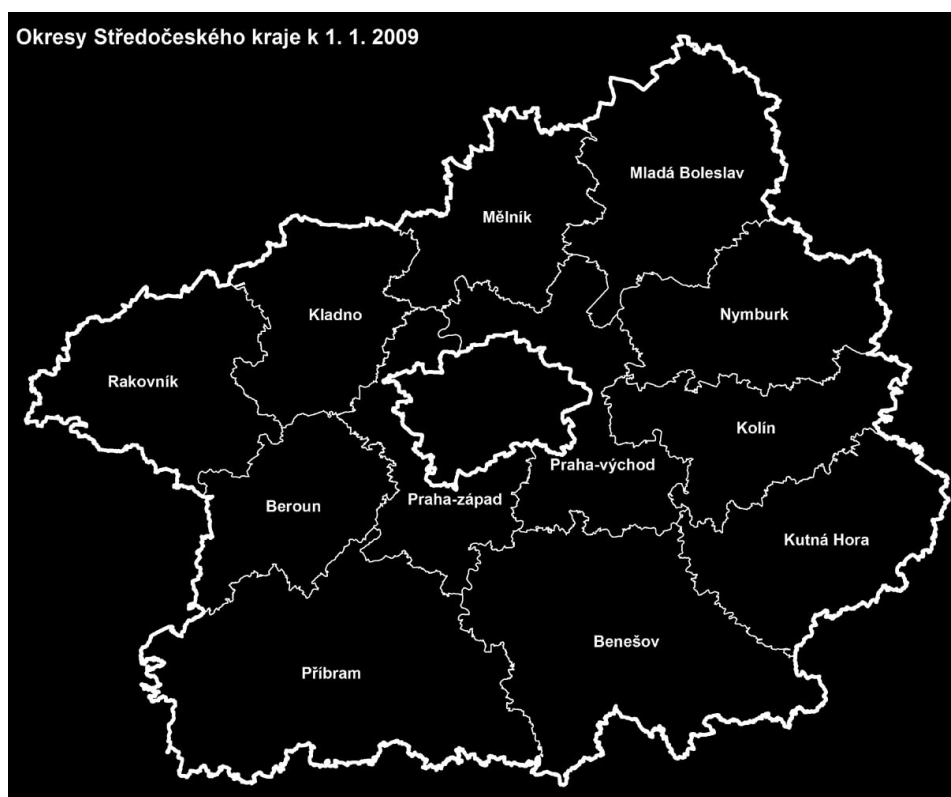
Celkově je podnebí na většině území příznivé, ale západní a částečně i severní část má pro zemědělství málo srážek. Důvodem je dešťový stín Krušných hor. Nejteplejší podnebí je v Polabí a dolním Povltaví. Dlouhodobé průměrné roční teploty se na většině území kraje pohybují mezi 6 a 10 °C v závislosti na nadmořské výšce a konfiguraci terénu – průměrná teplota v kraji v roce 2010 byla 8,4°C (průměr ČR je 7,2°C). Srážkové úhrny a charakter rozložení srážek se na území kraje výrazně mění ve směru severozápad – jihovýchod. Jihovýchodní část kraje je výrazně vlhčí než oblast Kralupska a Kladenska. Roční srážkové úhrny se pohybují v rozmezí 450 mm až 700 mm – průměrný srážkový úhrn za rok 2010 byl 590mm/m² (průměr ČR 867mm/m²).

Celkem 28% rozlohy kraje pokrývají lesy – celkem 305 576 ha lesních pozemků (v roce 2010). Nižší zalesněnost má pouze hl. m. Praha. Dlouhodobé osídlení a historicky intenzivní hospodářské využívání půdy se projevilo v odlesnění poměrně velké části území na severu kraje. Naopak v jižní části kraje je lesní bohatství poměrně značné, a to zejména na Dobříšsku, Rožmitálsku a v Posázaví.

Na území kraje se nachází několik unikátních přírodních oblastí, z nichž pět bylo prohlášeno za chráněnou krajinnou oblast (CHKO Bláník, Český kras, Český ráj, Kokořínsko a Křivoklátsko). Křivoklátsko, krajina hlubokých lesů, je chráněno i jako biosférická rezervace UNESCO a Český ráj byl v roce 2005 vyhlášen geoparkem UNESCO.

◆ **Správní hledisko**

Středočeský kraj tvoří teritoriálně dvanáct okresů. Základní charakteristiky okresů Středočeského kraje uvádí Tabulka č. 1, vymezení okresů v rámci území kraje znázorňuje obrázek (viz níže). Okresy lze nadále používat k územní identifikaci příslušnosti jednotlivých sídelních lokalit (obcí), neboť územím okresů má svoji územní působnost vymezena řada specializovaných orgánů státní správy (např. katastrální úřady, úřady práce, okresní správa sociálního zabezpečení, pozemkový úřad aj.) a toto členění je využíváno i Českým statistickým úřadem. Specifikou kraje v regionálním systému je fakt, že ve svém středu uzavírá hl. m. Prahu, jež je samostatným krajem. Středočeský kraj nemá své krajské město a správní centrum kraje není na území regionu. Kraj tvoří dohromady s hl. m. Prahou přirozenou aglomeraci propojenou ekonomicky, historicky a kulturně. Těsné prostorové vazby jsou patrné v dojíždce za zaměstnáním a do škol, v organizaci veřejné dopravy atd.

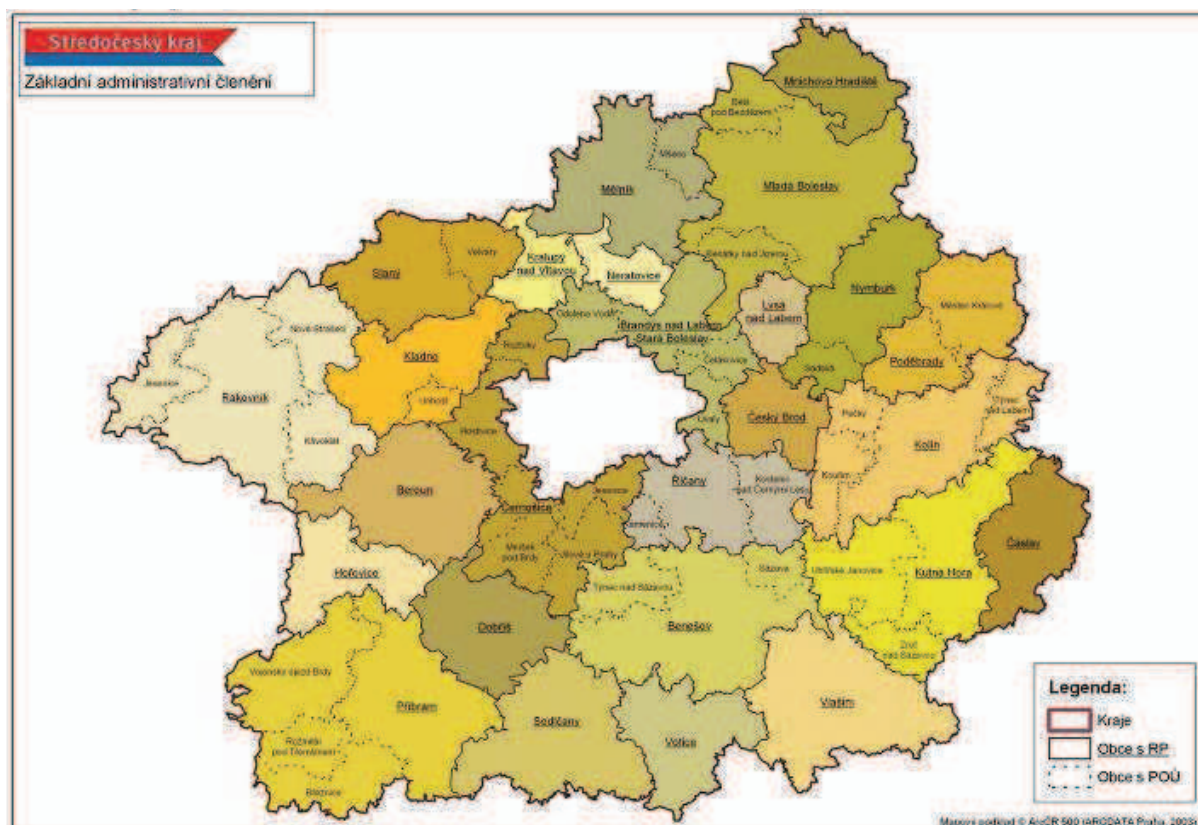
Největšími okresy Středočeského kraje co do rozlohy byly v roce 2011 (viz Statistická ročenka Středočeského kraje 2012, vydal ČSÚ) okresy Příbram a Benešov. Nejmenší rozlohu měly okresy Praha – západ a Beroun.

Nejvyšší hustotu zalidnění vykazovaly v roce 2011 okresy Kladno a Praha – západ, nejméně lidnaté byly okresy Benešov a Rakovník.

Sto a více obcí měly v roce 2011 okresy Mladá Boleslav (120), Příbram (121), Benešov (114), Praha – východ (110) a Kladno (100), nejméně obcí měl okres Mělník (69).

Středočeský kraj je charakteristický výrazným zastoupením malých obcí do 2 000 obyvatel, které v roce 2011 tvořily více než 90 % všech obcí a žilo v nich více než 40 % obyvatel.

V souladu s reformou veřejné správy byla k 31. 12. 2002 ukončena činnost okresních úřadů. Dne 1.1. 2003 nabyl účinnosti zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Na území Středočeského kraje bylo vymezeno 26 obcí s rozšířenou působností a 55 obcí s pověřeným obecním úřadem, které byly doposud stanoveny vyhláškou č. 349/2000 Sb. Na obce s rozšířenou působností byla přímo přenesena část působnosti okresních úřadů, obce s pověřeným obecním úřadem dále vykonávají část přenesené působnosti pro více obcí.

2.2 Hlavní ukazatele dynamiky sociálního a ekonomického vývoje kraje

2.2.1 Produkční základna a ekonomický rozvoj

Po hospodářské stránce lze Středočeský kraj charakterizovat jako průmyslově-zemědělský s velkým vlivem hl. m. Prahy v jeho středu. Z ekonomického hlediska jsou nejvýznamnější čtyři tzv. jádrové oblasti. Je to oblast v širším soutoku Labe s Vltavou (chemické továrny – Kaučuk, a.s., v Kralupech nad Vltavou a Spolana Neratovice; elektrárna Mělník v Horních Počaplech). Druhou oblastí je Kladensko, jehož význam po roce 1989 dočasně poklesl zastavením těžby uhlí a omezením hutní výroby. Postupně však dochází k pozitivní změně struktury zdejšího průmyslu příchodu nových zahraničních investorů. Podnikem světové úrovně je bezpochyby ŠKODA AUTO a.s. Mladá Boleslav, která představuje třetí jádrovou oblast. Čtvrté ekonomické centrum se vytvořilo na Kolínsku – automobilka Toyota Peugeot Citroën Automobile (TPCA) v průmyslové zóně Kolín – Ovčáry.

Ekonomický rozvoj Středočeského kraje i celé ČR je ovlivňován několika aspekty. Obecně dochází k negativnímu jevu stárnutí populace, přirozený přírůstek vykazuje dlouhodobě záporné hodnoty. Přesto dochází ve Středočeském kraji, díky vysoké migraci do regionu, k nárůstu počtu obyvatel. Stejně tak dochází k nárůstu počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva. Stálý růst, nejen v oblasti mezd, ale i celkového rozvoje, vykazují největší podniky zpracovatelského průmyslu. Většinu průmyslových podniků kontrolují zahraniční firmy, které mají lepší finanční zázemí i odbyt. Nejvýznamnějším odvětvím je výroba motorových vozidel. Mezi klíčová odvětví patří také výroba potravin. Pro rozvoj všech odvětví je důležitá konkurenceschopnost domácích firem, zejména s ohledem na dovoz levnějšího zboží ať už z okolních, nebo vzdálených zemí. V důsledku toho může v některých firmách docházet ke snižování počtu zaměstnanců, případně i k tomu, že řada výrobců trh opustí. Výrobcům vzrůstají náklady také kvůli náročnější legislativě EU a rostoucím cenám energií. Podniky vlastněné nadnárodními koncerny se pravděpodobně na trhu udrží i přes rostoucí cenu práce. Menší podniky mohou najít uplatnění v obsazení mezer na trhu především v oblastech s tradiční produkcí.

V regionu je v porovnání s celou republikou vysoký počet ekonomicky aktivních obyvatel, kteří do zaměstnání dojíždí do jiné obce, než ve které bydlí. Vyšší dojížděka je ovlivněna jednak vysokým procentem „malých“ obcí v kraji, jednak možností dojíždět za lepším pracovním uplatněním i vyššími výdělky do hlavního města, případně do Mladé Boleslavi.

2.2.1.1 Struktura ekonomické základny

K SLDB 2011 měl Středočeský kraj 1 274 633 obyvatel, toho bylo ekonomicky aktivních celkem 639 851 obyvatel. K tomuto datu bylo ve Středočeském kraji celkem 587 539 zaměstnaných osob, z toho v zemědělství, lesnictví a rybářství pracovalo 16 530 osob (2,8% z celkového počtu zaměstnaných), v průmyslu 136 071 (23,2%), stavebnictví 39 278 (6,7%), velkoobchodě, maloobchodě, opravách a servisu motorových vozidel 65 774 osoby (11,2%), dopravě a skladování 41 908 (7,1%), v ubytování, stravování a pohostinství 17 908 (3,0%), ve vzdělávání 30 348 osob (5,2%) a v ostatních oborech 239 722 osob (40,8%).

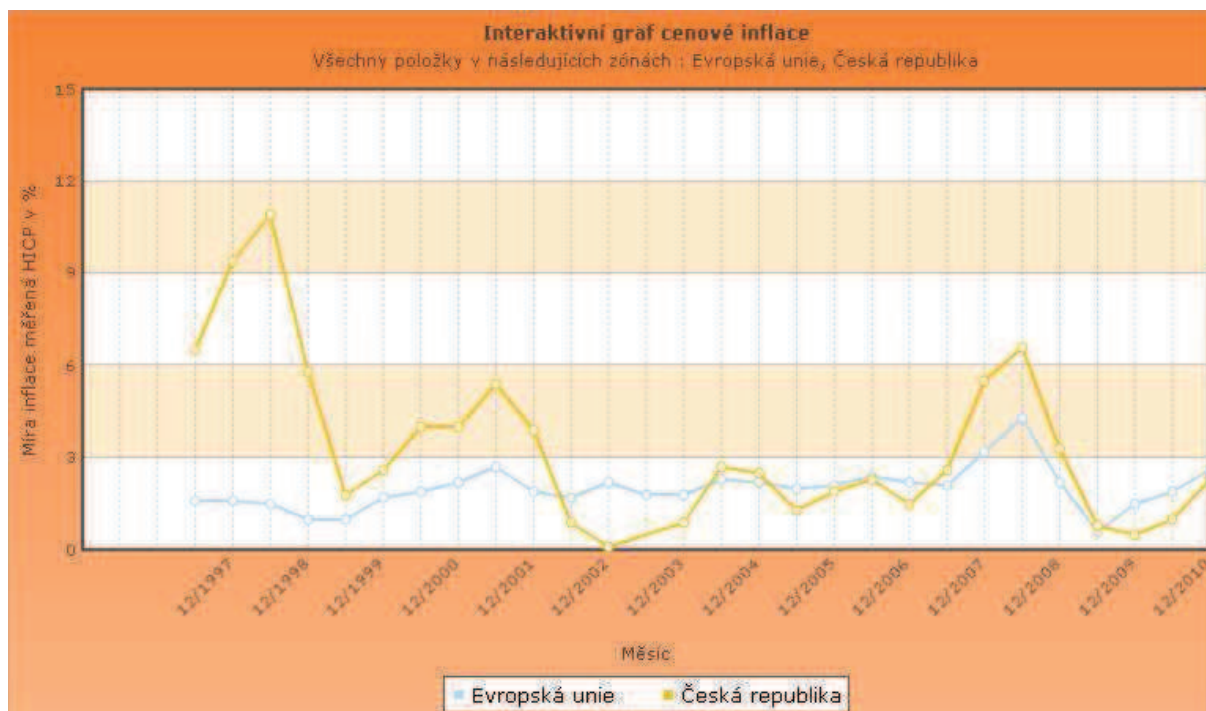
Obecná míra nezaměstnanosti měla od roku 2005 do roku 2008 klesající tendenci. Vlivem ekonomické krize se během 1 roku zvýšila nezaměstnanost o 2,6% (v roce 2008 byla míra nezaměstnanosti 1,8%, v roce 2009 již 4,4%). Míra nezaměstnanosti má stále stoupající tendenci – v roce 2012 je průměrná míra nezaměstnanosti v kraji 7%, což odpovídá i celorepublikovému průměru. V meziokresním srovnání je nejnižší nezaměstnanost v okrese Praha – východ (3,4%), nejvyšší v okrese Příbram (9,6%) a Kolín (9,6%) – viz Tabulka č.6.

V porovnání se zeměmi EU (27) je míra nezaměstnanosti jak v České republice, tak ve Středočeském kraji nižší, než průměr (viz Tabulka č.7).

V hodnocení ekonomické výkonnosti dle HDP na jednoho obyvatele vykazoval Středočeský kraj za rok 2011 celkem 322 811 Kč/obyvatel, což je po Praze (776 968 Kč/obyvatel) a Jihomoravském kraji (335 983 Kč/obyvatel) třetí nejvyšší hodnota v ČR. V porovnání s ČR dosahuje HDP na 1 obyvatele Středočeského kraje 89,9% průměru ČR – viz Tabulka č. 8.

Z Tabulky č. 8 v příloze je dále zřejmé, že v porovnání s průměrným HDP na 1 obyvatele EU Středočeský kraj zaostává – v roce 2009 dosahuje necelých 72%, obdobně jako ostatní kraje ČR vyjma Prahy.

Srovnání s EU 27 dle míry inflace, jakožto jednoho ze základních ekonomických ukazatelů, které udávají v jakém stavu se nachází ekonomická situace, je k dispozici pouze v celorepublikové hodnotě, neboť statistické údaje o míře inflace pro jednotlivé kraje nejsou k dispozici.

Zdroj: Internetové stránky Evropské komise

2.2.1.2 Průmysl

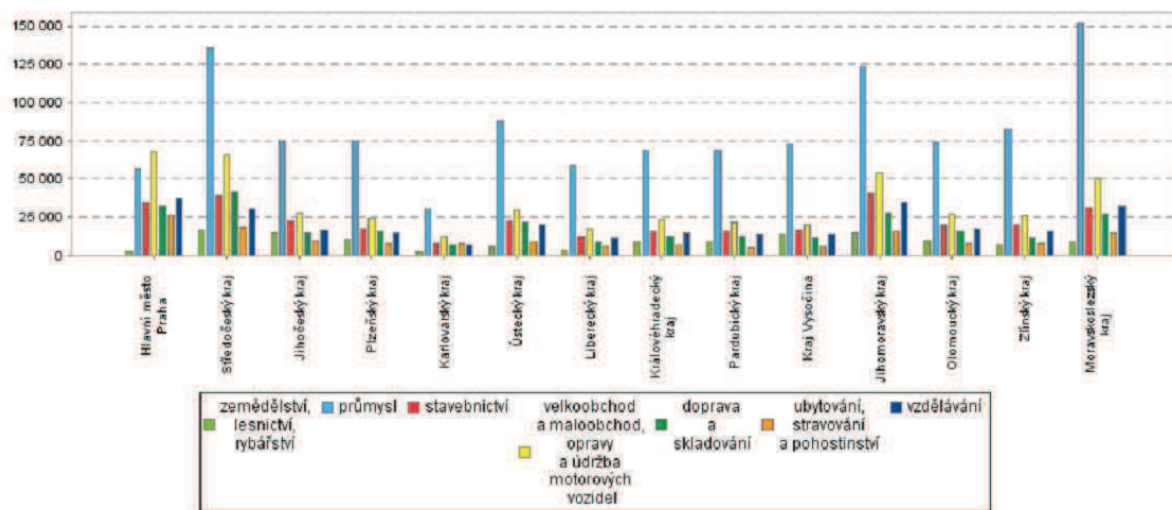
Na území Středočeského kraje se nachází několik oblastí s dlouholetou průmyslovou tradicí. Orientace průmyslových odvětví se změnila ve prospěch zpracovatelských oborů, na úkor těžby nerostných surovin, jež byla dříve typická pro okresy Kladno a Příbram.

V počtu celkových ekonomických subjektů ve Středočeském kraji (k 30.9. 2012 jich bylo 322 855) je průmysl zastoupen 12,4%, tj. 40 098 ekonomickými subjekty. k 30.9.2011 bylo registrováno v průmyslu 39 889 ekonomických subjektů – jedná se tedy meziroční nárůst o více než 200. Spolu se stavebnictvím byl průmysl druhým a třetím nejčastějším zaměřením v podnikatelské sféře. Z hlediska převažující ekonomické činnosti působilo v roce 2012 nejvíce subjektů ve Středočeském kraji v oblasti velkoobchodu, maloobchodu a služeb spojených s opravou a údržbou motorových vozidel.

Mezi nejrozvinutější odvětví patří strojírenství, zejména automobilový průmysl, a to díky koncernu ŠKODA AUTO a.s. v Mladé Boleslavi a Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o. (TPCA) v okrese Kolín.

V porovnání s ostatními kraji je Středočeský kraj v pořadí druhým krajem (za krajem Moravskoslezským) s nejvyšším počtem zaměstnaných v průmyslu:

Obyvatelstvo podle odvětví ekonomické činnosti v krajích
definitivní výsledky podle obvyklého pobytu

Zdroj: ČSÚ

V průmyslu pracovalo ve Středočeském kraji v roce 2011 celkem 86 426 zaměstnanců. Ekonomických subjektů, činných v průmyslu, s 50ti a více zaměstnanci bylo ke konci roku 2011 celkem 423. Průměrná hrubá měsíční mzda za rok 2011 v průmyslu činila 30 365 Kč.

Nejvyšší produkci vykazoval v roce 2005 (novější údaje nejsou publikovány) okres Mladá Boleslav (226 157 mil. Kč), což tvoří téměř polovinu produkce průmyslových podniků celého kraje (482 189 mil. Kč). Naopak nejnižší produkce byla v okrese Nymburk (8 632 mil. Kč).

2.2.1.3 Stavebnictví

Středočeský kraj je krajem s nejvyšším počtem dokončených bytů – v roce 2011 to bylo celkem 6 376 bytů, což je téměř dvojnásobek ve srovnání s dalšími dvěma kraji – Jihomoravský kraj 3 608 a Praha 3 480 dokončených bytů. Nejvíce bytů bylo dokončeno v roce 2011 v okresech Praha – východ 1 762 a Praha – západ 1 070, nejméně pak v okrese Rakovník (95). Podrobnější údaje, porovnání s kraji v České republice i časový vývoj počtu dokončených bytů jsou patrné z Tabulky č. 10a.

V kraji bylo ke konci 3. čtvrtletí 2012 registrováno celkem 43 588 ekonomických subjektů s činností ve stavebnictví, nejvíce na Praze – východ 5 404, nejméně v okrese Rakovník 1 538.– viz Tabulka č. 9.

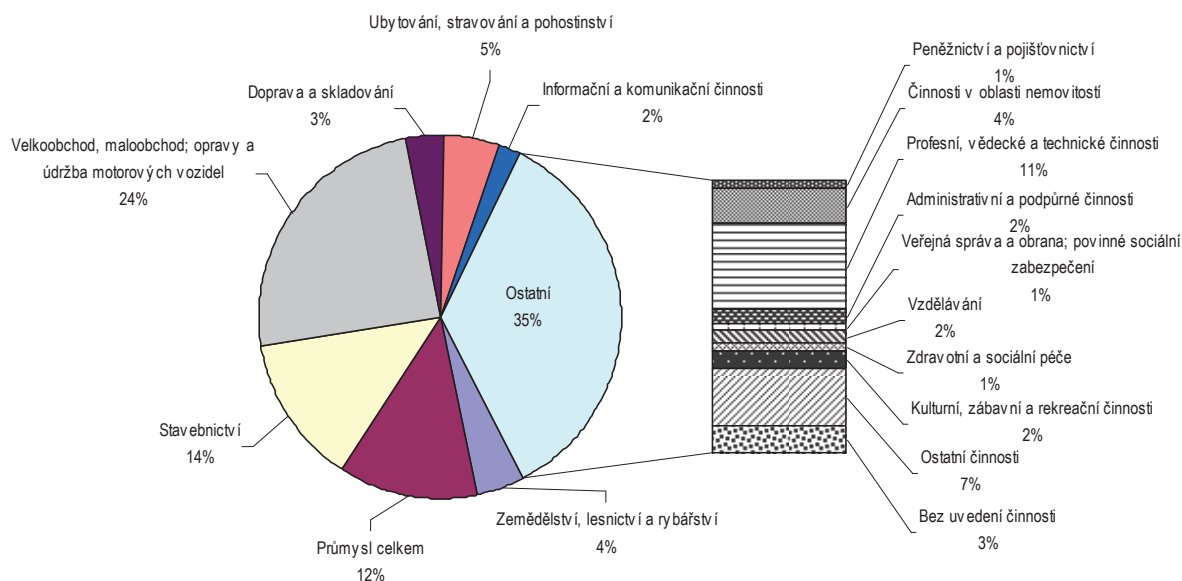
Celkem bylo v roce 2011 vydáno 20 377 stavebních povolení a ohlášení, orientační hodnota staveb za tento rok byla celkem 50 731 mil. Kč. Nejvyšší počet stavebních povolení a ohlášení byl vydán v okresech Praha – východ (3 313) a Praha Západ (2 346). Okresy Kladno a Mladá Boleslav dosáhly nejvyšších orientačních hodnot stavem (Kladno 10 946 mil. Kč, Mladá Boleslav 6 067 Mil. Kč) - viz Tabulka č. 10, 11.

2.2.1.4 Podpora a rozvoj podnikání

Ve Středočeském kraji je v porovnání s ostatními kraji v České republice vysoký počet ekonomicky aktivních obyvatel, kteří do zaměstnání dojíždí do jiné obce, než ve které bydlí. Vyšší dojíždka je ovlivněna jednak vysokým procentem „malých“ obcí v kraji, jednak možností dojíždět za lepším pracovním uplatněním i vyššími výdělky do hlavního města, případně okresu Mladá Boleslav, který má jako jediný z okresů Středočeského kraje kladné saldo dojíždky za prací.

Struktura ekonomických subjektů ve Středočeském kraji k 30.9. 2012 (aktuální data dle Statistického bulletinu Středočeského kraje, ČSÚ, 2013) vypovídala o stavu podnikání v jednotlivých okresech i celém kraji. Ze statistiky, uvedené v Tabulce č.9 a v grafu níže, vyplývá, že nejvyšší podíl z ekonomických subjektů připadá na velkoobchod, maloobchod, opravy a údržbu motorových vozidel (24%), dále pak následuje stavebnictví (14%) a průmysl (12%).

Ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE ve Středočeském kraji a jeho okresech k 30. 9. 2012

Zdroj: ČSÚ, http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/ekonomicke_subjekty_ve_stredoceskem_kraji_v_roce_2012

Nejvyšší počet ekonomických subjektů v zemědělství, lesnictví a rybářství k 30.9.2012 vykazovaly okresy Benešov (1 721) Příbram (1 614) a Praha – východ (1 290), naopak nejnižší podíl byl zaznamenán v okresech Beroun (810), Kolín (812) a Rakovník (917).

Okresy s největším podílem ekonomických subjektů činných v průmyslu byly Praha – východ (4 921), Praha – západ (4 384) a Příbram (4118) a nejméně v okresech Rakovník (1 515), Kutná Hora (2 436) a Beroun (2 752).

Ve stavebnictví měly největší podíl evidovaných ekonomických subjektů k 30.9.2012 okresy Praha - východ (5 404), Kladno (4 736) a Příbram (4 654), nejmenší počet vykazoval okres Rakovník (1 538), Kutná Hora (2 722) a Beroun (2 917).

V počtu ostatních sektorů byl evidován největší podíl ekonomických subjektů v okresech Praha – východ (19 489), Praha - západ (18 946) a Kladno (15 083). Nejméně ostatních ekonomických subjektů je v okrese Rakovník (5 035), Kutná Hora (6 296) a Kolín (8 391).

Informačními a komunikačními činnostmi se zabývala 2% ekonomických subjektů (6 405) z toho informačními technologie zahrnují 3 866 ekonomických subjektů.

Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance ve Středočeském kraji k 30.9.2012 byla 23 493 Kč, což je jen o málo nižší než celorepublikový průměr (23 585 Kč).

2.2.1.5 Živnostenské podnikání

Na území Středočeského kraje je ke konci roku 2012 celkem 26 živnostenských úřadů (odpovídá počtu obcí s rozšířenou působností), které vykonávají, jako odbory městských úřadů nebo magistrátů, státní správu na úseku živnostenského podnikání a funkci tzv. Centrálního registračního místa (CRM). Prostřednictvím Centrálního registračního místa je umožněno podnikatelům učinit podání i vůči dalším institucím (např. finanční úřad, správa sociálního zabezpečení, úřad práce a zdravotní pojišťovna). Dále je při Obecním živnostenském úřadu Černošice zřízeno Jednotné kontaktní místo, které poskytuje poradenskou činnost pro podnikatele v otázkách podnikání v Evropské unii, přeshraniční poskytování služeb a registraci podnikatelských činností.

Ve Středočeském kraji bylo evidováno k 31.12. 2011 celkem 373 519 živnostenských oprávnění, z toho pro fyzické osoby 323 064, pro právnické osoby 50 455. Nejvíce živnostenských oprávnění je vydáno na provozování volných živností – 213 776, dále řemeslných 110 674, vázaných 32 057 a koncesovaných 17 012. - viz Tabulka č. 12.

Podnikatelům cizincům je k 3. čtvrtletí 2012 evidováno 11 123 vydaných živnostenských oprávnění.

Porovnáním 271 100 podnikatelů spolu s 373 519 jimi provozovaných živnostmi vychází 1,38 živnostenského oprávnění na podnikatele, což je údaj srovnatelný s republikovým průměrem. Průměrný počet vydaných živnostenských oprávnění na 1000 obyvatel kraje je 212.

2.2.1.6 Přímé zahraniční investice, investoři a investiční zóny

Přímé zahraniční investice se vyskytují v mnoha firmách ve Středočeském kraji. Významné investice zahraničních společností jsou uvedeny v následujícím přehledu:

Investor	Česká právnická osoba	Sektor	Země původu	Investice (mil. Kč)	Pracovní místa	Rok	Místo
VOLKSWAGEN	ŠKODA AUTO a.s.	1	Německo	18 996	600	1998	Mladá Boleslav
Česká rafinérská	Česká RAFINÉRSKÁ, a.s.	2	ČR	6839	0	2000	
Danone	Danone a.s.	4	ČR/Francie	1086	0	2000	
Mitsubishi Electric	MITSUBISHI ELECTRIC AUTOMOTIVE CZECH s.r.o.	1	Japonsko	1277	235	2000	Slaný
VALEO SYSTEMES THERMIQUES	VALEO AUTOKLIMATIZACE s.r.o.	1	Francie	1913	877	2001	Rakovník
Cebal	CEBALSOL s.r.o.	4	Německo	1339	150	2001	nespecifikováno
Ingersoll Rand	IRCR Manufacturing s.r.o.	1	USA	1589	578	2001	Uničov, Dobříš
Siemens VDO Automotive	VDO Česká Republika, s.r.o.	1	Německo	6271	1900	2002	Brandýs nad Labem
Lonza Biotec	Lonza Biotec, s.r.o.	3	Nizozemsko	1565	80	2002	Kouřim
Toyota/PSA	Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o.	1	Japonsko/Francie	29 788	3000	2002	Kolín
Peguform	Peguform Plastic s.r.o.	1	ČR	1743	702	2002	Nymburk
Behr Czech	Behr Czech s.r.o.	1	Německo	1166	350	2002	nespecifikováno
VOLKSWAGEN	ŠKODA AUTO a.s.	1	Německo	1210	370	2004	Mladá Boleslav
Baxter	Baxter BioScience s.r.o.	2	USA	1974	184	2004	nespecifikováno
Behr Czech	Behr Czech s.r.o.	1	Německo	1200	60	2005	nespecifikováno
BIOFERM - lihovar Kolín	BIOFERM - lihovar Kolín, a.s.	2	ČR	2005	80	2006	nespecifikováno
Synthos S.A.	SYNTHOS PBR s.r.o.	2	Polsko	2583	88	2008	Mělník
LEGO Group	LEGO production s.r.o.	4	Dánsko	1631	600	2011	Kladno - Kročehlavy
Sektor:							
1	výroba dopravních prostředků						
2	chemický a farmaceutický						
3	biotechnologický a medicínská technika						
4	ostatní						

<http://czechinvest.org/data/files/1993-1-pol-2012-public-62-cz.xls>

Investoři obecně považují za nejperspektivnější automobilový průmysl, strojírenství a logistiku. Přehled významných investic za rok 2012 je uveden v Tabulce č. 13.

Ve Středočeském kraji (čerpáno z dat uváděných na stránkách agentury Czechinvest) bylo od roku 1993 do první poloviny roku 2012 realizováno za pomoci agentury Czechinvest celkem 264 projektů, které vytvořily 38 143 pracovní místa. Celková výše investic přesáhla 139 mld. Kč. V mezikrajském srovnání se jedná o nejvyšší podíl investic, s nejvyšším počtem nově vytvořených pracovních míst – viz Tabulka č. 14.

V Tabulce č. 15 jsou uvedeny největší podniky Středočeského kraje s 1000 a více zaměstnanci. Těchto podniků, které měly zapsané sídlo ve Středočeském kraji a vyvíjely aktivitu (statistické podniky), bylo v RES evidováno celkem 22. Z toho 3 podniky měly uvedeno více než 5 000 zaměstnanců. Ve dvou těchto případech se však jednalo o řetězce supermarketů, jejichž sídla jsou zapsány v okrese Praha - východ a tedy i celkový počet zaměstnanců. Největším zaměstnavatelem v kraji je ŠKODA AUTO a.s.

Region disponuje širokou nabídkou investičních příležitostí. Zóny skýtají možnost realizace nových investic buď do volných nebo zčásti obsazených území. Velký důraz je kladen na využití brownfieldů. Kraj má zpracovaný katalog brownfields a greenfields, kde se potenciální zájemce o investování dozví základní informace o dané investiční příležitosti. Velkými projekty revitalizace brownfieldů ve Středočeském kraji jsou např.: Poldi Kladno, bývalý důl Tuchlovice a bývalé vojenské výcvikové prostory (BVVP) Milovice - Mladá a Ralsko. Z lokality Ralsko zasahuje na území Středočeského kraje pouze část Vrchbělá, zbývající část lokality je situována v Libereckém kraji.

Středočeský kraj v roce 2006 převzal do vlastnictví od státu části majetku v bývalých vojenských výcvikových prostorech Mladá a Ralsko (Vrchbělá). Jedná se o nemovitosti na Nymbursku a Mladoboleslavsku - v případě BVVP Mladá poblíž města Milovice a v případě BVVP Ralsko (Vrchbělá) poblíž města Bělá pod Bezdězem. Správu nemovitostí v BVVP Mladá a BVVP Ralsko (Vrchbělá) v majetku Středočeského kraje zajišťovala v období 2006 - 2010 akciová společnost STŘEDOČESKÁ ROZVOJOVÁ – MLADÁ, a. s., vlastněná Středočeským krajem. Základním cílem Středočeského kraje a společnosti STŘEDOČESKÁ ROZVOJOVÁ-MLADÁ, a.s. je revitalizace a konverze BVVP Milovice-Mladá a jeho propojení s krátkodobými opatřeními, směřujícími ke kultivaci území a jeho využití pro podnikání, bydlení a rekreaci obyvatel Středočeského kraje i hl. m. Prahy. Podporu kraje budou mít zejména rozvoj průmyslové zóny, technologického a logistického parku, bydlení, cestovního ruchu, volnočasových aktivit a dalšího občanského vybavení, které se podílejí na rozvoji přilehlého regionu.

◆ **Vědeckotechnologické parky a inovační centra**

Výzkum, vývoj, inovace a technologický rozvoj jsou důležitou součástí zvyšování konkurenceschopnosti Středočeského kraje. Vytváření podmínek pro rozvoj inovačního potenciálu a znalostně orientované ekonomiky představuje jednu ze stěžejních priorit Středočeského kraje. Mezi významné priority kraje patří též vytváření podmínek pro zvyšování kvality lidských zdrojů a podpora spolupráce mezi podnikatelskou sférou a vědeckovýzkumným sektorem. Ve Středočeském kraji jsou v provozu nebo ve stádiu přípravy následující vědeckotechnologické parky a podnikatelské inkubátory:

- Centrum aplikovaného výzkumu Dobříš (v přípravě),
- Středočeské inovační centrum Zlatníky – Hodkovice (v přípravě)
- Podnikatelský inkubátor Nové Strašecí (v přípravě – projekt v r. 2009 pozastaven)
- Inovační technologické centrum – VÚK Panenské Břežany (v provozu)
- Podnikatelský inkubátor Nymburk, p.o. (v provozu)
- Vědecko technický park Řež (v provozu)
- Vědecko – technický park Mstěnice (v provozu)
- VYRTYCH – Technologický park a Inkubátor s.r.o. Březno (v provozu)
- VTP AT Milovice (v provozu)
- Středočeské centrum rostlinných biotechnologií Kladno (v provozu)

Dále má do roku 2015 vzniknout v Husinci – Řeži vědecko-výzkumné centrum – projekt SUSEN (Udržitelná energetika). Projekt za téměř 2,5 miliardy korun je realizován v rámci Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace. Druhým velkým projektem připravovaných vědeckých center ve Středočeském kraji je realizace Biotechnologického a biomedicínského centra Akademie věd a Univerzity Karlovy ve Vestci (BIOCEV). Předpokládané investiční náklady jsou 2,3 miliardy korun. Oba projekty byly schváleny Evropskou komisí v listopadu 2011. Třetím významným projektem na území Středočeského kraje je projekt superlaseru ELI (Extreme Light Infrastructure), schválený Evropskou komisí v dubnu 2011. Projekt, celkově za téměř 7 miliard korun, by měl začít fungovat v roce 2016 a kromě Maďarska a Rumunska bude jedna z částí projektu umístěna ve středočeských Dolních Břežanech.

2.2.2 Infrastruktura (dopravní, energetická, vodohospodářská, komunikační, bydlení)

Veřejná infrastruktura se vztahuje jak ke specifickým funkcím – dálnice, ulice, silnice a mosty; hromadná doprava, letiště a letecká síť; vodárny a vodní zdroje; čistírny odpadních vod; zpracování komunálního odpadu; výroba a přenos elektrické energie; telekomunikace a zpracování nebezpečného odpadu – tak i ke složeným polyfunkčním systémům.

Význam infrastruktury nespočívá jen ve veřejném zařízení, ale i v jeho správě, údržbě a rozvoji, který souvisí se společenskými požadavky a fyzickým světem, aby usnadnil dopravu lidí a zboží, poskytl vodu k pití i technickému využití, bezpečně naložil s komunálním odpadem, poskytl energii, kde je třeba a přenesl informace v rámci a mezi komunitami.

2.2.2.1 Dopravní infrastruktura

♦ Silniční doprava

Silniční doprava ve Středočeském kraji je silně ovlivněna polohou kraje, který tvoří prstenec kolem hl. města Prahy. V kraji je relativně kvalitní radiální síť komunikací, která zajišťuje dobré spojení většiny sídel Středočeského kraje s hlavním městem a ostatními krajskými centry ČR. V posledních letech stát vydával značné prostředky na budování hlavních silničních tras. V současné době se vzhledem k ekonomickým poměrům předpokládá pomalejší nárůst objemu prací na rozvoji zejména dálniční sítě.

Také se ale nedaří zefektivnit údržbu, zvrátit zaostávání silniční sítě za potřebami a standardem v zemích EU (Německo, Nizozemsko, Rakousko) a získat dostatečné finanční prostředky na odstranění vnitřního dluhu a dobudování silniční infrastruktury.

Pro nezbytnou obnovu a modernizaci silniční sítě je třeba v maximální míře využít synergických účinků:

- možnost využití ekonomické výkonnosti kraje k vytvoření finančních zdrojů
- vícezdrojové financování (ze zdrojů obcí, státu, kraje a EU) při modernizaci silniční infrastruktury,
- účelné využívání finančních prostředků investovaných do obnovy silniční sítě komunikací nižšího řádu prostřednictvím obcí - např. místní komunikace uvnitř obcí,
- využití zájmu investorů (průmyslové, komerční, skladovací zóny, bytová výstavba) k získání příspěvku na obnovu silniční sítě

Dálnice a silnice I. třídy ve Středočeském kraji jsou vlastněny státem a spravovány Ředitelstvím silnic a dálnic ČR. Středočeský kraj může aktivně ovlivňovat jejich koncepci svým působením a vydáváním stanovisek k chystaným záměrům investičních akcí na těchto komunikacích. Hlavní silniční tahy ve Středočeském kraji – síť sestávající z mezinárodních dálnic a rychlostních silnic:

- D1 Praha – Brno (Slovensko, Rakousko, Maďarsko, Polsko)
- D3 Praha – České Budějovice, křižovatka s II/155 a dále R3 (Rakousko) – není dokončena v plném rozsahu
- D5 Praha – Plzeň (SRN)
- D8 Praha – Ústí nad Labem (SRN) – není dokončena v plném rozsahu
- D11 Praha – Poděbrady – Hradec Králové – Jaroměř a dále R11 (Polsko) – není dokončena v plném rozsahu
- R4 Praha – Příbram – Nová Hospoda, dále I/4 (Strakonice, SRN) – není dokončena v plném rozsahu
- R6 Praha – Nové Strašecí – Karlovy Vary (Cheb, SRN)
- R7 Praha – Slaný – Louny, Chomutov, dále I/7 (SRN) – není dokončena v plném rozsahu
- R10 Praha – Turnov
- Silniční okruh kolem Prahy.

Silniční okruh kolem Prahy je stále ve výstavbě a termín jeho dokončení, jak je patrné z následujících tabulek, je zatím neznámý.

STAVBA	EIA	Stanovisko MŽP	DÚR	ÚR	DSP	SP	možné zahájení výstavby
SOKP 510/I Satalice - Horní Počernice							provoz od 1984
SOKP 510/II Horní Počernice - Běchovice							provoz od 1993
SOKP 511 Běchovice - D1	02 / 2001	11 / 2002	08 / 2005	2011	2011	2012	nejdříve 2013
SOKP 512 D1 - Vestec	02 / 2001	12 / 2002	03 / 2005	09 / 2007	11 / 2007	10 / 2008	provoz od 09/2010
SOKP 513 Vestec - Lahovice	04 / 2000	04 / 2001	04 / 2002	11 / 2004	2005	06 / 2006	provoz od 09/2010
SOKP 514 Lahovice - Slivenec	08 / 1998	03 / 2001	12 / 1999	02 / 2004	2005	03 / 2006	provoz od 09/2010
SOKP 515 Slivenec - Třebonice							provoz od 1983
SOKP 516 Třebonice - Řepy	12 / 1992	04 / 1995			1996		provoz od 08/2000
SOKP 517 Řepy - Ruzyně	12 / 1992	06 / 1995	1996	07 / 1997	1998		provoz od 10/2001
SOKP 518 Ruzyně - Suchdol	není uvedeno						
SOKP 519 Suchdol - Březiněves	není uvedeno						
SOKP 520 Březiněves - Satalice	není uvedeno						

Zdroj: www.okruhprahy.cz

Silnice I. třídy - doplňují základní síť dálnic a rychlostních silnic a umožňují propojení významných center osídlení a to nejen na území kraje. U nich je obecně sledováno jejich zkapacitnění, odstranění závadových úseků a přeložení jejich tras mimo zastavěné území

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

III.

STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2014–2020

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

duben 2013

1 ÚVOD	4
1.1 Význam a kontext strategie	4
1.2 Rozvojový rámec	5
2 ANALYTICKÁ ČÁST	7
2.1 Česká republika v evropském kontextu	7
2.2 Zhodnocení vývojových tendencí faktorů regionálního rozvoje	9
2.2.1 Faktory regionální konkurenceschopnosti	9
2.2.2 Územní soudržnost	26
2.2.3 Enviromentální udržitelnost	39
2.2.4 Regionální disparity v environmentální udržitelnosti	43
2.2.5 Veřejná správa	44
2.2.6 Vyhodnocení systému podpory regionálního rozvoje a plnění cílů SRR 2007- 2013	46
2.2.7 Struktura podpory podle operačních programů realizovaných v období 2007 - 2013	47
2.2.8 Hodnocení příspěvků národních programů za roky 2007 - 2011	50
2.2.9 Hodnocení příspěvků krajských programů	51
2.2.10 Regionální dopady programové podpory za léta 1999 -2011	51
2.2.11 Plnění cílů Strategie regionálního rozvoje ČR a závěry	52
2.3 Typologie regionů	54
2.3.1 Vymezení státem podporovaných regionů	58
2.4 Analytické závěry	63
2.4.1 Hlavní faktory regionálního rozvoje	63
2.4.2 Analytické závěry z hlediska priorit regionální politiky	68
2.5 SWOT analýza	73
3 NÁVRHOVÁ ČÁST	78
3.1 Dlouhodobá vize regionálního rozvoje ČR	78
3.2 Cíle a priority regionální politiky ČR na období 2014–2020	78
3.2.1 Výchozí podmínky regionální politiky ČR na období 2014–2020	78
3.2.2 Cíle regionální politiky ČR na období 2014–2020	80
3.2.3 Typologie regionů pro účely programové podpory	81
3.2.4 Prioritní oblasti a priority regionální politiky ČR na období 2014–2020	82
3.3 Specifikace priorit regionální politiky ČR na období 2014–2020	86
3.4 Vazby priorit	97
3.4.1 Vazby na regionální politiku EU	97
3.4.2 Vazby na sektorové politiky ČR	101
4 IMPLEMENTAČNÍ ČÁST	102
4.1 Implementační systém podpory regionálního rozvoje	102
4.1.1 Vzájemné vazby a souvislosti regionální politiky a politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti	103
4.1.2 Návrh programů financovaných z fondů Společného strategického rámce	104
4.1.3 Územní dimenze	109
4.1.4 Návrh národních programů	112

4.1.5	Zaměření podpory ve státem podporovaných regionech	113
4.2	Institucionální zabezpečení	115
4.3	Struktura realizace SRR	119
4.4	Nástroje a mechanismy podpory realizace SRR	127
4.5	Systém monitoringu a vyhodnocování plnění SRR	131
4.5.1	Systém monitoringu a řízení SRR	131
4.5.2	Indikátory	133
4.6	Úkoly k zabezpečení realizace SRR	135
5	SLOVNÍK POJMŮ	136
6	PŘÍLOHY	140
	Státem podporované regiony	140
	Průmět navržených opatření strategie do typologie území z hlediska místní úrovně	142
7	SEZNAM ZKRATEK	149

1 ÚVOD

1.1 Význam a kontext strategie

Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020 (dále také SRR) je základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje. Dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje. **SRR je nástrojem realizace regionální politiky a koordinace působení ostatních veřejných politik na regionální rozvoj. SRR propojuje odvětvová hlediska (témata a priority) s územními aspekty.**

Z časového hlediska jde o **střednědobý dokument**, jenž obsahuje dlouhodobý pohled na regionální rozvoj ČR (dlouhodobá vize) i krátkodobé realizační kroky.

Regionální politika ČR a podpora regionálního rozvoje prochází kontinuálním vývojem odrážejícím jak širší procesy v EU, tak posuny v pojetí národních veřejných politik. Dokument SRR se vyvíjí po obsahové i procesní stránce. SRR staví na předchozí Strategii regionálního rozvoje ČR 2007 – 2013 – vychází z obdobných principů na národní a evropské úrovni.

V SRR je kladen důraz na koordinační roli regionální politiky, zohlednění nových faktorů působících na regionální rozvoj (demografické změny, územní soudržnost, energetika, integrované přístupy, dostupnost služeb apod.), využití širšího spektra rozvojových nástrojů a zapojení všech relevantních aktérů regionálního rozvoje.

Věcný obsah SRR vychází z funkcí regionální politiky (*růstová* – podpora využití potenciálu jednotlivých území, *disparitní* – řešení dlouhodobé regionální nerovnováhy, *preventivní* – předcházení rizikům budoucího vývoje) a je podřízen potřebám návrhové části. **V SRR jsou posíleny implementační mechanismy.** Kategorizace klíčových aktérů na jednotlivých prostorových úrovních, specifikace vazeb mezi aktéry a stanovení jejich rolí při naplňování SRR podpoří reálné efekty. Systém monitoringu a průběžného vyhodnocování plnění umožní reagovat na změny situace.

Klíčovým východiskem pro koncipování SRR je pojetí regionální politiky a regionálního rozvoje. **Regionální politika** představuje soubor intervencí, které ovlivňují rozložení ekonomických aktivit v území, k rozvoji infrastruktury a ke snížení nerovnováhy v sociálním rozvoji. **Důležitá je vzájemná vazba** s dalšími podpůrnými státními politikami, například se sociální politikou a s průmyslovou politikou. Dochází také k zohledňování regionální dimenze v rámci sektorových politik. V rámci **regionální politiky EU** jde o koordinaci národních regionálních politik, a o vlastní realizaci politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti formou finanční podpory rozvojových aktivit jednotlivých regionů.

Pro vyvážený rozvoj regionů je důležité, aby byla zachována rovnováha mezi sociálním, ekonomickým a environmentálním pilířem. Koncept, který se zabývá sladěním těchto tří pilířů, je označován jako **udržitelný rozvoj**.

Strategie slouží jako důležité východisko při přípravě programového období 2014–2020, proto je posílena reflexe relevantních vazeb s dokumenty Evropské unie. Stěžejní je **Evropa 2020 Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění**. Strategie Evropa 2020 se zaměřuje na tři hlavní priority: **Inteligentní růst:** rozvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích; **Růst podporující začlenění:** podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností, jež se bude vyznačovat sociální a územní soudržností, **Udržitelný růst:** podporovat konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiku méně náročnou na zdroje. Tři hlavní části hodnocení vývojových tendencí a disparit volně korespondují s těmito oblastmi, byť je pojímají jiným způsobem. Situace v oblasti plnění pěti hlavních cílů strategie Evropa 2020 je zhodnocena na příslušných místech analýz.

SRR je mnohem více zaměřena oproti letům minulým na řešení specifík funkčních území, které vyžadují provázané intervence zohledňující komplexnost problémů, se kterými se daná území musí potýkat. V souladu s Územní agendou Evropa 2020 se jedná i o promítnutí tzv. **place-based approach** (přístup založený na identifikaci a uspokojování místních potřeb). Specifika sídelní struktury České republiky však neumožňují využití jednoduchých vzorců; kromě socioekonomických faktorů hraje důležitou roli i propojenost jednotlivých municipalit mezi sebou i vzdálenosti k větší centrální, geografické podmínky a další faktory.

Objem veřejných investic do území zvláště v období hospodářské deprese nebo stagnace významně klesá a ani střednědobý rozpočtový výhled nepředpokládá zásadní zvrat. I z tohoto důvodu je nutné neustále zkvalitňovat strategické plánování a stále ve větší míře hledat efektivnější a účinnější

způsoby veřejného investování. V současné době se jedná o posilování vzájemných synergií prostřednictvím integrovaných přístupů a v blízké budoucnosti, s dalším ubýváním disponibilních prostředků, to budou vhodné kombinace různých finančních nástrojů.

Z výše uvedených důvodů je postavena SRR ČR na nové **typologii území ČR** (viz kapitola 2.3), která rozděluje podle socioekonomických ukazatelů a polohového potenciálu území České republiky do třech typů – **rozvojová** (dále členěna do třech podtypů), **stabilizovaná** a **periferní území**. V těchto typech pak navrhuje SRR ČR specifické, tematické zaměření podpor, jež mají více zohledňovat územní potřeby a zároveň plnit hlavní cíle regionální politiky v České republice. Kromě typologie území ČR jsou ale prostřednictvím SRR ČR vymezeny podle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, i **státem podporované regiony**, které procházejí napříč jednotlivými typy území.

Druhou významnou změnou koncepce SRR ČR je opuštění standardního tematického členění dle tradičního sektorového pohledu. Analýza, návrhová část i část implementační je členěna do prioritních oblastí, které vychází jednak z konceptu udržitelného rozvoje a jednak z návazností na evropské strategické dokumenty:

- **Prioritní oblast regionální konkurenceschopnost** (vychází z ekonomického pilíře) je zaměřena na území s dostatečným potenciálem na realizaci stanovených cílů a zahrnuje klíčová témata inovací, spolupráce podnikatelského sektoru s výzkumnými a vývojovými pracovišti, zvýšení kvality vysokoškolského vzdělávání, flexibility pracovního trhu reagujícího na místní potřeby a v neposlední řadě téma dostatečné a kvalitní infrastruktury dopravní i technické, která je základní podmínkou pro rozvoj konkurenceschopnosti daného území.
- **Druhá prioritní oblast územní soudržnost** (vychází ze sociálního pilíře) má především pomoci zmírňovat sociální disparity v území a mezi hlavní témata patří infrastruktura veřejných služeb, podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva, částečně pak kultura, cestovní ruch a bydlení a v periferních územích také podpora lokální ekonomiky.
- **Prioritní oblast environmentální udržitelnost** (vychází z environmentálního pilíře) už ze svého názvu představuje v širších souvislostech témata, která mají přispět ke zlepšení životního prostředí a života obyvatel v něm a soustřeďuje se především na odstraňování ekologických zátěží, omezování vlivu dopravy na krajinu, lepší hospodaření s přírodními zdroji a využívání moderních technologií ve vodním i odpadovém hospodářství. Rovněž nepomíjí ani prevenci a případnou likvidaci škod při živelních pohromách.
- **Čtvrtou prioritní oblastí je veřejná správa**, jež musí vytvářet legislativní i administrativní základnu a naplňovat podporu pro realizaci všech výše jmenovaných témat.

Prioritní oblasti jsou však na rozdíl od členění pilířů udržitelného rozvoje mnohem více vzájemně provázané a mnohá témata se objevují i ve více prioritních oblastech, ale s jiným územním či obsahovým zaměřením nebo důrazem (např. trh práce, vzdělávání, infrastruktura a další).

Hlubší provázanost se Strategií EU 2020 a dalšími rozvojovými dokumenty na evropské úrovni vážící se ke kohezní resp. regionální politice představují nový pohled i na regionální politiku národní.

1.2 Rozvojový rámec

Zásadním znakem veřejné správy v ČR, resp. územní samosprávy, je tzv. **smíšený systém** rozlišující činnost v samostatné a v přenesené působnosti. Složitost systému zvyšuje společná úprava jednotlivých oblastí či dokonce prolínání a překrývání.

Realizace regionální politiky i interpretace probíhajících rozvojových procesů se odvíjí od existujících rozvojových struktur. Zásadní je struktura veřejné správy a rozdělení kompetencí mezi státní správou, krajskou samosprávou a obecní samosprávou.

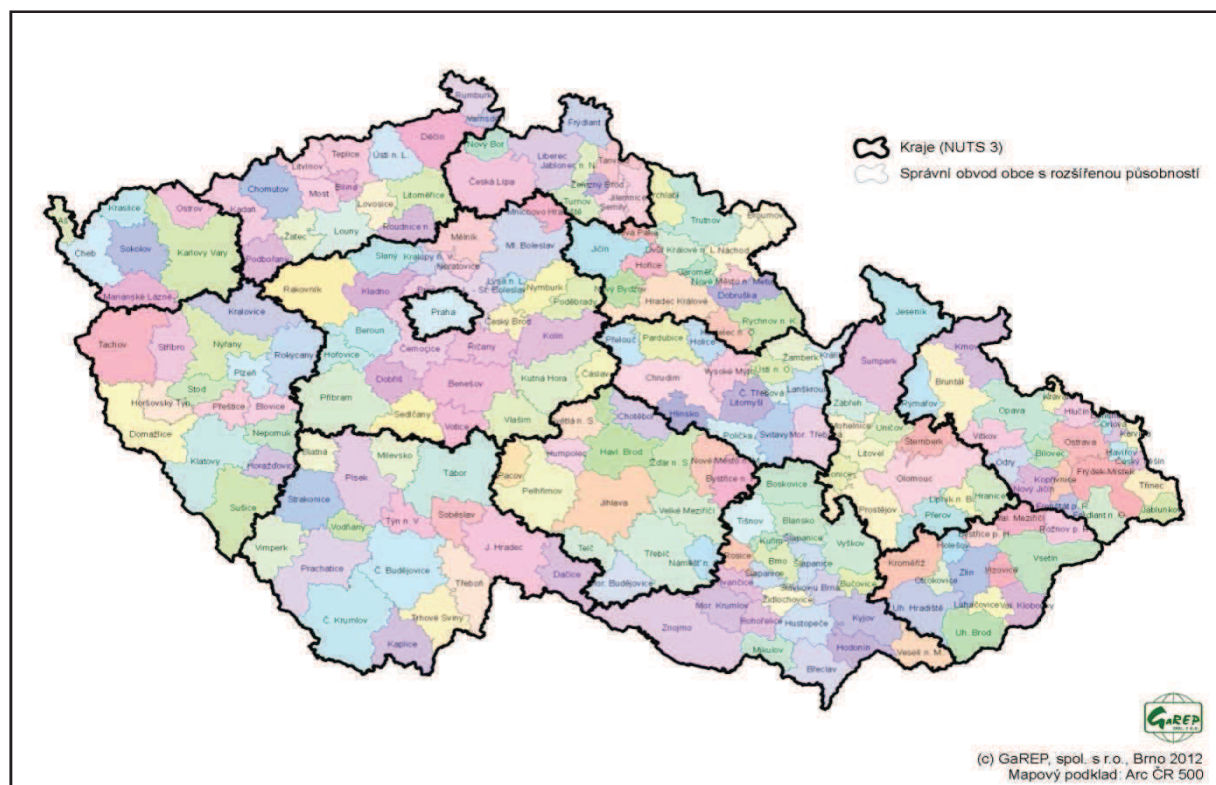
Úloha státu v oblasti regionálního rozvoje spočívá v koncepční činnosti a usměrňování rozvojových aktivit včetně alokace prostředků státního rozpočtu na zvolená opatření, vytváření právního, ekonomického či správního prostředí podporujícího činnost jednotlivých aktérů regionálního rozvoje. SRR je hlavním nástrojem státu při podpoře regionálního rozvoje. Potřeby a specifika jednotlivých regionů musí reflektovat však všechny rezorty. **Ústředním orgánem v oblasti regionální politiky je** na základě zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy

České republiky (ve znění zákona č. 110/2007 Sb.), **Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“)**.

Pro správu území byl významný vznik krajů jako vyšších územněsprávních celků v roce 2001. **Kraje** jako vyšší územně samosprávné jednotky realizují významnou část rozvojových aktivit v území a tvoří klíčovou stavební jednotku tvorby a realizace regionálního rozvoje v ČR. Kraje koordinují rozvoj svého územního obvodu, spolupracují s ústředními správními úřady státní správy a koordinují zájmy obcí ve věcech regionálního rozvoje.

Obce jsou základní jednotkou regionálního rozvoje. Vytvářejí podmínky pro život i pro podnikání. Jsou nejčastějšími realizátory projektů na podporu regionálního rozvoje.

Obrázek č. 1: Členění ČR na kraje a správní obvody obcí s rozšířenou působností

Po zániku okresních úřadů k 31. prosinci 2002 vznikly jako nová správní úroveň obecní úřady s rozšířenou působností (ORP), celkem 205, a pověřené obecní úřady (POÚ), celkem 393. Zatímco okresní úřady hrály důležitou roli v regionálním rozvoji daného území, tak ORP či POÚ mají svoji působnost stanovenou velmi vágně (dílní úkoly s procesem podpory regionálního rozvoje, součinnost s kraji a MMR). ORP provádí ve svém správním obvodu výkon státní správy v přenesené působnosti, pro řízení rozvoje území ale nemá žádné kompetence.

Důležitou platformou pro uplatňování rozvoje „zdola – nahoru“ jsou různé formy meziobecní spolupráce. V roce 2010 existovalo v ČR 555 mikroregionů (dobrovolných svazků obcí zabývajících se komplexním rozvojem svého území). Do činnosti mikroregionů bylo zapojeno cca 86 % obcí ČR. Mikroregiony pokrývají většinu území každého z krajů ČR (mimo obvykle stojí velká města). Přístupy krajů k podpoře mikroregionů se liší. V některých krajích jsou vnímány jako důležitá skupina aktérů a jsou partnery kraje, v jiných krajích jsou zcela opomíjeny. Vedle toho existuje i několik stovek „účelových“ svazků obcí – v nich obce nejčastěji spolupracují při budování nějakého typu technické infrastruktury. V praxi jsou velké rozdíly v činnosti jednotlivých svazků obcí. Část z nich působí pouze jako volná podpůrná platforma. Další skupinu aktérů působících v území tvoří místní akční skupiny (MAS), které pracují na základě metody LEADER a jsou důležitým aktérem rozvoje na místní úrovni. V roce 2013 bylo v Programu rozvoje venkova ČR spuštěno opatření zaměřené na získávání zkušeností a přípravu strategie místních partnerství. K roku 2013 působí v ČR přes 170 MAS.

2 ANALYTICKÁ ČÁST

Analytická část SRR hodnotí situaci České republiky v oblasti regionálního rozvoje, včetně jejího evropského kontextu. Dokument vychází z moderních konceptů regionálního rozvoje uplatňovaných v regionální politice ve vyspělých zemích Evropské unie. V souvislostech analyzuje klíčové faktory regionálního rozvoje, uspořádaných podle jejich vztahu k základním pilířům (funkcím) regionální politiky – regionální konkurenceschopnosti, plnění vyrovnávací funkce a environmentální udržitelnosti. Vzhledem k aktuální situaci se také specificky věnuje problematice veřejné správy a její role při zabezpečování politiky regionálního rozvoje.

Analytická část je výchozím podkladem pro formulování zásad regionální politiky, stanovení jejích priorit, opatření a nástrojů na období 2014-2020, a to v návaznosti na dlouhodobou vizi, formulovanou již v předchozím dokumentu¹ a aktualizovanou v návaznosti na současné podmínky regionálního rozvoje.

Analýza vychází z podkladů získaných v rámci hodnocení dopadů předchozího a současného programového období na rozvoj jednotlivých územních celků, průběžného monitoringu socioekonomických ukazatelů a zhodnocení výsledků Sčítání domů, lidu a bytů v roce 2011². Kde to bylo účelné, čerpá z ostatních koncepčních dokumentů na národní úrovni, které byly k termínu zpracování k dispozici³. Značná část rezortních koncepcí ale hodnotí situaci a plánuje činnosti za ČR jako celek, bez hlubší reflexe regionálních rozdílů.

Referenční úroveň hodnocení je dána možností územní identifikace datové základny a rozsahem sledovaných dat v jednotlivých tematických oblastech. To nejen z hlediska možností hodnocení aktuálního stavu, ale i metodické kompatibility hodnocení v časových řadách.

Základní hodnocení zejména pro potřeby srovnání jsou provedena v úrovni krajů. Slouží jako podklad pro srovnávání územním celků v rámci České republiky (NUTS III) a také pro mezinárodní srovnání (NUTS II, která jsou skladebně tvořeny z jednotek NUTS III).

Tam, kde to je možné, je vybraná část dat hodnocena do úrovně ORP, nebo obcí. Územní detail umožňuje lépe analyzovat probíhající procesy hospodářského a sociálního rozvoje, identifikovat disparity a jejich vývoj z hlediska regionální konkurenceschopnosti, soudržnosti a environmentální udržitelnosti.

2.1 Česká republika v evropském kontextu

Česká republika je vnitrozemským středoevropským státem, vznikla rozdělením Československa k 1. lednu 1993. Od 1. května 2004 je členem Evropské unie. Mezi 27 států Evropské unie je s rozlohou 78 865 km² na 15. místě, počtem obyvatel 10 533 tis. (k 31. 12. 2010) na 12. místě a hustotou zalidnění 134 obyvatel na 1 km² zaujímá 8. místo. Česká republika patří v rámci Evropské unie mezi „středně“ rozvinuté státy – v roce 2010 dosáhl průměr HDP České republiky 73,6 % průměru EU.

Ekonomickou pozici České republiky a její vnější hospodářské vazby lze charakterizovat jako vztahy země s relativně malým trhem a velkou otevřeností ekonomiky, která je spojena s vysokou subdodavatelsky podmíněnou závislostí na úspěšnosti především německého hospodářství.

Poloha České republiky ji předurčuje do role tranzitního státu pro pohyb služeb a zboží zejména v západo - východním směru v oblasti centrální Evropy. Klíčovou roli v této funkci sehraje železniční a silniční doprava, letecká doprava a dále činnost přenosové sítě energetických medií. Zcela okrajovou roli hraje vodní doprava.

¹ Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007 - 2013

² Pro účely SRR ČR byla také v roce 2012 zpracována podrobná socioekonomická analýza regionů ČR.

³ Veškeré dostupné strategické dokumenty lze najít na adrese: www.databaze-strategii.cz.

V porovnání se sousedními státy negativně ovlivňují podmínky rozvoje tranzitní sítě poměrně složité orografické poměry, zejména v pohraničních oblastech a technické a kapacitní možnosti vybudované infrastruktury a to jak v železniční, tak i silniční dopravě. Zejména v silniční dopravě tyto přepravní směry mají konkurenční alternativu v sousedních zemích (Polsko, Rakousko) a s ohledem na cílové regiony význam České republiky jako tranzitní země oslabují (tranzit ve směru Pobaltské státy EU, Rusko, nebo balkánské země EU, Turecko). V důsledku integrace zemí EU roste význam tranzitu v severojižním směru - propojení Polska s Rakouskem v oblasti Moravy (zde je řešením i konkurenční alternativa přes západní Slovensko). Současný stav české dopravní sítě z pohledu kvality a funkčnosti zdaleka nedosahuje úrovně původních 15 členských států EU a je vnímán jako jedna z hlavních překážek dosahování vyššího tempa hospodářského růstu ČR.

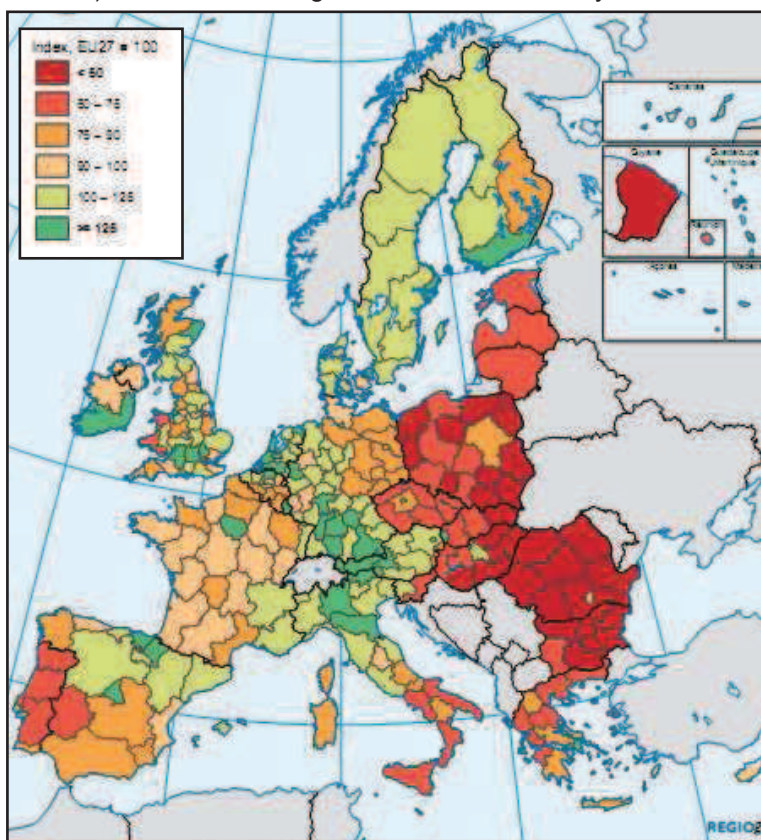
Přes Českou republiku probíhá důležitý transfer energetických médií – ropy a zemního plynu z Ruska do Německa, včetně zajištění potřeb České republiky. Činnost tranzitní soustavy byla zčásti oslabena v důsledku nespolehlivosti transferu přes třetí země. U zemního plynu byla tato situace zčásti vyřešena mj. vybudováním přímého propojení mezi Ruskem a Německem s možností přesměrování přenosových toků ve stávající soustavě, včetně napojení České republiky na tuto větev.

V rámci přenosu elektrické energie pak čelí ČR rostoucím požadavkům na využívání přenosové soustavy ve směru Německo – balkánské státy EU. Nároky na přenosovou soustavu vzrostly v důsledku rozvoje alternativních zdrojů elektrické energie v Německu a deficitu zdrojů v balkánských zemích EU.

V letecké dopravě má v České republice klíčovou pozici letiště Václava Havla v Praze - Ruzyni. Mezinárodní srovnání jej řadí podle roční kapacity přepravy mezi letiště střední velikosti.

Z **mezinárodně politického hlediska** je pozice České republiky v Evropě významně ovlivněna zapojením do činností nadnárodních společenství a evropské územní spolupráce. Od roku 1991 je ČR společně se Slovenskem, Maďarskem a Polskem součástí tzv. **Visegrádské skupiny (V4)**, na jejímž základě probíhá dlouholetá intenzivní přeshraniční spolupráce. Po přijetí všech čtyř zemí do EU ještě více vzrostly zahraničně-politické aktivity tohoto spolku a skupina se zaměřila na prosazování spolupráce a stability v širším regionu Střední Evropy. Spolupráce s Rakouskem a Slovinskem probíhá v rámci takzvaného Regionálního partnerství, s dalšími zeměmi střední a východní Evropy skupina spolupracuje v rámci takzvaného programu **V4+**. K mnohým aktivitám V4 jsou přizvány také další země, užší spolupráce byla navázána např. se zeměmi Beneluxu či Japonskem.

Zahraniční spolupráce probíhá i v rámci jednotlivých regionů na bilaterální či multilaterální úrovni (spolupráce v rámci regionu **CENTROPE** či existence „regionu Podunají“ a další platformy)

Obrázek č. 2: HDP na obyvatele v roce 2007 dle PPS (EU27=100)

Pramen: Investování do budoucnosti Evropy. Pátá zpráva o hospodářské, sociální a územní soudržnosti

2.2 Zhodnocení vývojových tendencí faktorů regionálního rozvoje

Cílem regionálního rozvoje je konkurenceschopný region, přitažlivý pro investory, obyvatele, který si zároveň dokáže uchovat vysokou kvalitu životního prostředí.

Východiskem pro stanovení základních směrů regionálního vývoje na programové období 2014 – 2020 a v dalším výhledu, je analýza klíčových faktorů rozvoje území (přírodní poměry, ekonomika, obyvatelstvo, struktura osídlení, infrastruktura, veřejná správa) a jejich syntéza z hlediska dosaženého stupně ve třech základních pilířích – **ekonomický rozvoj a regionální konkurenceschopnost, územní soudržnost a environmentální udržitelnost**. Úroveň a synergie faktorů v jednotlivých pilířích určují regionální konkurenceschopnost daného území, současně jejich vzájemný vztah signalizuje vyváženost a možné problémy v dalším rozvoji. Zvolený postup je v souladu s přístupy uplatňovanými v hodnocení regionálního rozvoje v tradičních zemích EU i přístupy Evropské komise k regionální a kohezní politice. Pro účely detailního posouzení bylo hodnocení provedeno v úrovni regionů NUTS III, a s využitím vhodně zvolených metodických postupů až v úrovni ORP.

2.2.1 Faktory regionální konkurenceschopnosti

Ekonomická výkonnost krajů a její vývoj

Ekonomická výkonnost regionu je výsledkem působení řady faktorů, navázaných na místní, specifické podmínky, historii vývoje ekonomické základny daného regionu a jeho schopnost reagovat na vnější podněty (inovace). Je charakterizována tvorbou HDP v přepočtu na jednoho obyvatele. Uvedený indikátor je vztahem celkového objemu vytvořeného HDP k počtu všech trvale bydlících obyvatel daného území. Jeho výhodou je, že počítá s počtem obyvatel, který je relativně snadno zjistitelný, a to i v mezinárodním kontextu. Za nedostatek lze naopak považovat to, že nepočítá jen s výkonem ekonomicky aktivních občanů, ale výpočet může být výrazně ovlivněn bilancí dojížděky a vyjížděky za prací do a mimo daný region.

Regionální HDP představuje hodnotu statků a služeb, které byly v daném regionu vyprodukovány. Je syntetickým ukazatelem, který vyjadřuje ekonomickou výkonnost daného území.

Výkonnostně (v produkci HDP na 1 obyvatele) zaujímá **první pozici v České republice Praha**. Vykazuje zhruba 2.5-3x vyšší výkonnost než ostatní kraje České republiky (216.5 bodu v roce 2010, kde průměr ČR je 100 bodů), když po mírném poklesu v roce 2009 její výkonnost dále mírně roste. V případě stabilních podmínek, lze předpokládat udržení tohoto trendu, stejně tak i dále se zvyšující dominanci vůči ostatním krajům, s přesahem přes programové období 2020.

Postavení Prahy v ekonomice ČR je dáno její jedinečnou pozicí v rámci sídelní struktury České republiky. Objektivně ji lze porovnávat pouze s centry obdobné velikosti v rámci EU (městske regiony obvykle srovnání v rámci NUTS III v EU 27 – 47. místo, v rámci NUTS II 6. místo), než s ostatními kraji České republiky. I když míra ekonomické výkonnosti Prahy je zčásti ovlivněna použitou metodikou výpočtu regionálního HDP, výsledky odpovídají postavení srovnatelných měst v EU27. Výjimečné postavení Prahy, ve vazbě na ekonomickou výkonnost, je ovlivněno zejména tím, že:

- jedná se o centrální městský region, se všemi jeho vlastnostmi (tj. vysoce urbanizovaný prostor, s vysokou hustotou zalidnění),
- území regionu je vymezeno hranicemi města, nezahrnuje ani bezprostřední okolí, které je jeho spádovou oblastí. Přitom denní dojížděka činní podíl cca 18 % všech ekonomicky aktivních obyvatel Prahy – Středočeský kraj tak zčásti přispívá k vysoké ekonomické výkonnosti Prahy, sám vysokou vyjížděkou za prací do Prahy v důsledku metodiky výpočtu HDP ztrácí,
- jedná se o region s koncentrací hrubé přidané hodnoty, vytvořené sektorem vlády; koncentrací většiny bonitních odvětví služeb (peněžnictví, pojišťovnictví, telekomunikace),
- je zde soustředěn významný podíl mezinárodně akceptovaných vědecko-výzkumných institucí a vysokých škol,
- jsou zde lokalizovány ústředí zahraničních a nadnárodních firem s celostátní působností,
- zahrnuje vysoký podíl cizinců žijících a pracujících v Praze (cca 148 tis., tj. 35 % cizinců v ČR v roce 2009, na zaměstnanosti se v témže roce podíleli v Praze 9 %)

Z hlediska regionální politiky je podstatné, že poměr ekonomického výkonu na jednoho obyvatele, ve srovnání nejvýkonnějšího regionu k průměru celostátního HDP na obyvatele, není v případě Prahy, v porovnání s jinými zeměmi EU, nijak mimořádný a mírně přesahuje nadprůměr EU.

Ekonomická výkonnost ostatních krajů České republiky, měřeno v HDP na 1 obyvatele se pohybovala v roce 2010 v rozpětí 57,6–74,5 bodů (kde EU=100, v případě Karlovarského, respektive Jihomoravského kraje). Rozdíly výkonnosti ekonomiky mezi jednotlivými kraji nejsou zásadní a souvisí především s odvětvovou strukturou hospodářství na území kraje a probíhajícími změnami v této struktuře.

Na rozdíl od dlouhodobě rostoucí ekonomické výkonnosti Prahy, která je dána především růstem v oblasti peněžnictví a služeb a stavební výroby, vývoj u krajů není jednoznačný. To svědčí o poměrně komplikovaném a ne zcela kontinuálním vývoji.

Skutečný kontinuální růst výkonnosti dosahoval jen Zlínský kraj (růst z relativně nízkého základu, jeho propad v roce 2010 byl ale relativně velmi silný), dlouhodobý pokles pak Karlovarský, Plzeňský a Liberecký (dopady krize, komplikovaný vývoj v rámci strukturálních změn, v případě Karlovarského kraje nedostatečné substituce zanikajících výrobních a postupný útlum těžebního průmyslu). Z hlediska podílu jednotlivých krajů na tvorbě HDP, se proporce mezi jednotlivými kraji příliš nemění. Je to dáno především tím, že od roku 2005 se neuskutečnily takové zásadní investice, ani strukturální změny, které by vzájemné relace mezi kraji významně změnily.

Z údajů o tvorbě HDP v dvacetileté řadě a z hodnocení vývoje HDP v letech 2005–2010 a výše HDP na 1 obyvatele vyplývá, že:

- v Praze (cca 25 % HDP) a dalších třech krajích (Středočeském 10,7 %, Jihomoravském 10,3 % a Moravskoslezském 9,8 %) je tvořeno více jak 55 % HDP ČR,
- po relativně rychlých změnách v průběhu devadesátých let (silně posilovala pozice Prahy, oslabovaly dříve ekonomicky silné regiony) je tato relace po roce 2000 dlouhodobě zachována. Lze předpokládat, že bez strukturálních změn a zvýšení dynamiky ekonomického rozvoje v ostatních krajích budou výše uvedené regiony nadále posilovat, především v závislosti na ekonomickém vývoji v potenciálně rizikovějším Moravskoslezském kraji (potenciál velkého rozvoje, vysoké riziko dopadů krize),
- z pohledu regionální politiky je určitým pozitivem zpomalení procesu rozevírání nůžek mezi Prahou a ostatními kraji.

Tabulka č. 1: Regionální HDP na 1 obyvatele (EU27 = 100, v %)

Území	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Česká republika	68,3	75,8	76,9	79,8	81,0	82,2	79,6
Praha	133,6	159,2	161,8	170,9	175,1	175,5	172,3
Středočeský kraj	65,4	69,0	72,1	74,4	74,9	73,6	71,6
Jihočeský kraj	63,7	68,7	69,4	69,1	67,7	70,7	68,0
Plzeňský kraj	63,6	71,8	73,2	73,9	69,2	71,3	68,0
Karlovarský kraj	59,5	59,1	57,4	59,1	58,0	60,8	57,6
Ústecký kraj	56,5	62,3	63,0	64,3	64,9	69,0	66,4
Liberecký kraj	61,6	62,9	62,5	61,7	60,8	61,2	59,5
Královéhradecký kraj	64,9	65,9	65,2	67,9	68,8	71,4	68,5
Pardubický kraj	58,8	62,2	64,3	66,9	66,0	66,4	62,9
Kraj Vysočina	57,0	63,4	64,4	67,0	65,0	67,6	64,9
Jihomoravský kraj	62,9	68,4	70,0	73,1	76,3	77,7	74,5
Olomoucký kraj	54,3	57,0	56,8	59,0	60,5	61,9	60,1
Zlínský kraj	57,2	61,1	62,5	64,9	68,8	70,6	66,8
Moravskoslezský kraj	53,4	64,4	64,0	66,9	69,1	67,6	65,9

Zdroj: ČSÚ – Regionální účty

Z hlediska vnitrostátního i mezinárodní srovnání je důležité porovnání regionů ČR prostřednictvím regionálního HDP na 1 obyvatele, přepočteno v paritě kupní síly, kde EU27=100. Tento přepočet umožňuje porovnat jednotlivé regiony mezi sebou a to jak v rámci ČR, tak i s obdobnými regiony

v rámci EU27. Současně tento ukazatel je důležitým kritériem, z hlediska nároku na pomoc poskytovanou prostřednictvím hlavního cíle politiky soudržnosti (pod 75 % průměru HDP/1 obyvatele zemí EU27). V podmínkách České republiky jsou to všechny regiony v úrovni regionů soudržnosti (NUTS II) s výjimkou Prahy (nejsilnější region NUTS II Střední Čechy, nejslabší Severovýchod). Při porovnání na úrovni krajů ČR (NUTS III) je zřejmé, že jednotky NUTS II nejsou vnitřně homogenní. Při porovnávání výkonnosti jednotlivých krajů se k hranici 75 % blíží Středočeský a Jihomoravský kraj, výkonnostně nejslabšími kraji jsou Olomoucký, Liberecký a Karlovarský kraj. Při zachování stávajícího tempa výkonnosti je pravděpodobné, že příštím plánovacím období (ke konci plánovacího období 2020) přesáhne hranici 75 % Jihomoravský kraj, s určitými výhradami Středočeský kraj (spíše stagnace - zde je dynamika vývoje výkonnosti úzce svázána dominantně s výrobou automobilů, v rámci kraje nelze předpokládat v této oblasti ve výhledu po roce 2020 zásadní změny) a mírou vzájemné kooperace s Prahou.

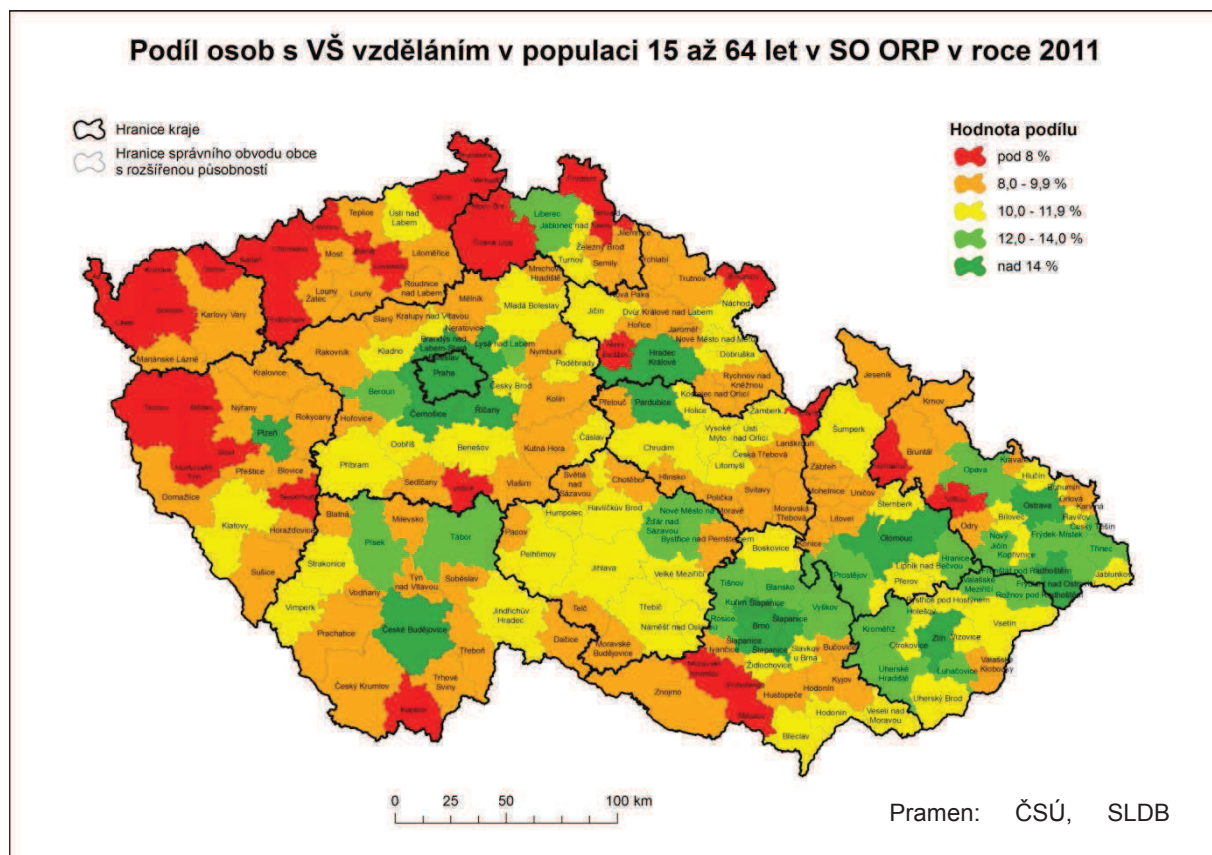
Lidské zdroje

O ekonomickém úspěchu regionu rozhoduje to, jakým způsobem dokáže využívat velké spektrum zdrojů, které má k dispozici. Klíčovou roli v tomto směru hrají lidské zdroje, kdy jejich flexibilita, znalosti a inovativnost rozhoduje o tom, jak daný region dokáže reagovat na vnější i vnitřní ekonomické impulsy. Pokud jsou místní obyvatelé tyto impulsy schopni využít pro valorizaci lokálních (resp. regionálních) zdrojů, má region velké šance pro úspěch v globální konkurenci.

Na druhou stranu není nezbytné přizpůsobit se tomuto modelu ve všech krajích ČR a soustředit svůj rozvoj jen na klíčová odvětví a v současné době prosperující obory.

Lidské zdroje jsou v rámci republiky rozděleny nerovnoměrně. Jejich rozmístění je vázáno do značné míry, zejména u mladších věkových skupin, na nabídku pracovních příležitostí – s ohledem na kvantitu i kvalitu.

Obrázek č. 3: Podíl osob s VŠ vzděláním v populaci 15 až 64 let v SO ORP v roce 2011

- Nejvyšší kvalita lidského kapitálu se soustřeďuje do městských, především metropolitních oblastí, kde multiplikační efekty a bohatá struktura pracovních příležitostí poskytují vysoké šance volby vhodného zaměstnání a reálného uplatnění na pracovním trhu. Rozmístění lidských zdrojů v území je výsledkem procesu dlouhodobého vývoje ekonomické základny a

zásadním způsobem ovlivněno kladnými, nebo zápornými rozvojovými impulsy v jednotlivých částech území. I přes tradičně nižší mobilitu pracovní síly v České republice se v migračních prouděch odráží i míra regionální konkurenceschopnosti.

- Přirozenými hnacími motory ekonomiky daného státu, tedy i České republiky, jsou metropolitní nebo silně urbanizované regiony, tedy regiony, v nichž se koncentruje dominantní podíl lidských zdrojů.

Jejich význam a pozice se však dynamicky v průběhu několika let po roce 1989⁴ mění v důsledku strukturálních změn. V České republice je to zejména rozdíl mezi průběhem strukturálních změn v Moravskoslezském kraji a Karlovarském a Ústeckém kraji – tyto regiony jsou dlouhodobě řazeny mezi hospodářsky slabé a strukturálně postižené regiony. Nevhodná transformace ekonomiky a další strukturální změny se v dlouhodobém horizontu nepříznivě projevily na vzdělanostní struktuře v Karlovarském a Ústeckém kraji mj. i v odlivu „mozků“ (velmi nízký podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva). I když tento odliv je zřejmě ještě podpořen relativní blízkostí atraktivního regionu středních Čech a Prahy (případně možností uplatnění na trhu EU), dopady odlivu dále prohlubují související degradační procesy i v dalších oblastech socioekonomické struktury, které se projevují úbytkem počtu obyvatel, klesající cenou nemovitostí, sníženou schopností těchto regionů využít místní zdroje pro tvorbu nových pracovních míst či v neposlední řadě v podmínkách pro rozvoj občanské společnosti. V porovnání se severočeskou oblastí je proces transformace strukturálně postižené oblasti Moravskoslezského kraje úspěšnější, kde se i s ohledem na koncentraci obyvatel, institucionální zázemí v oblasti výzkumu a vysokého školství podařilo udržet příznivou vzdělanostní strukturu.

Zastavení negativních procesů v obou regionech je jednoznačně podmíněno zlepšením nabídky pracovních příležitostí, jak ve struktuře, tak i v celkovém objemu.

Jako problematický se jeví také **nesoulad mezi kvantitativní, ale i kvalitativní nabídkou a poptávkou pracovní síly** zejména na mikroregionálních trzích práce. K odstranění tohoto nedostatku je nutné využití širšího spektra nástrojů od posílení aktivních politik zaměstnanosti, optimalizace oborové struktury na středních a vysokých školách, podpory dalšího vzdělávání, po zvýšení investiční atraktivity problémových regionů a aktivizace místního obyvatelstva.

Odvětvová struktura

V odvětvové struktuře se promítá potenciál regionální konkurenceschopnosti, ale současně její struktura signalizuje možnou nestabilitu vývoje regionu, jeho labilitu a závislost na relativně malém okruhu impulsů. Z tohoto hlediska počíná významná část regionů ČR být vysoce specializovaných a závislých na kooperaci s dynamicky se rozvíjejícím automobilovým průmyslem. Naopak relativní zaostávání je spojeno s výrobní základnou postavenou na tradiční těžbě surovin, neinovovaném těžkém průmyslu (Severozápad, Morava a Slezsko). Významným strukturálním problémem České republiky z hlediska dalšího vývoje je v porovnání s ostatními hospodářsky vyspělými státy EU vysoký podíl zpracovatelského průmyslu ve struktuře národního hospodářství.

Důležitým odvětvím, které může pomoci iniciovat hospodářský rozvoj především ve stabilizovaných a periferních oblastech je cestovní ruch. Toto odvětví pro svůj rozvoj využívá jak přírodní potenciál, kulturní památky, tak přírodní zdroje v území. Řada oblastí cestovního ruchu leží ve stabilizovaných, v některých případech i periferních oblastech vymezených základní typologií České republiky. Z pohledu regionální politiky toto odvětví, vedle dalších efektů, je právě v těchto oblastech důležitým generátorem pracovních příležitostí.

Přímé zahraniční investice

Integrace České republiky do vysoce proměnlivé globální ekonomiky klade vysoké nároky na schopnost podniků inovovat, přizpůsobovat se aktuálním trendům a využívat nových znalostí a informací. Velký příliv investorů v devadesátých letech a na počátku tohoto století vedl nejen ke vzniku nových pracovních míst, ale také k šíření nové firemní kultury postavené na důrazu na znalosti zaměstnanců. **Přímé zahraniční investice** směřovaly především do Prahy (949 tis. Kč na obyvatele), o mnoho méně do Středočeského kraje. Nejméně atraktivním regionem pro zahraniční investice byl

⁴ viz. Analýza – regionální konkurenceschopnost str. 15

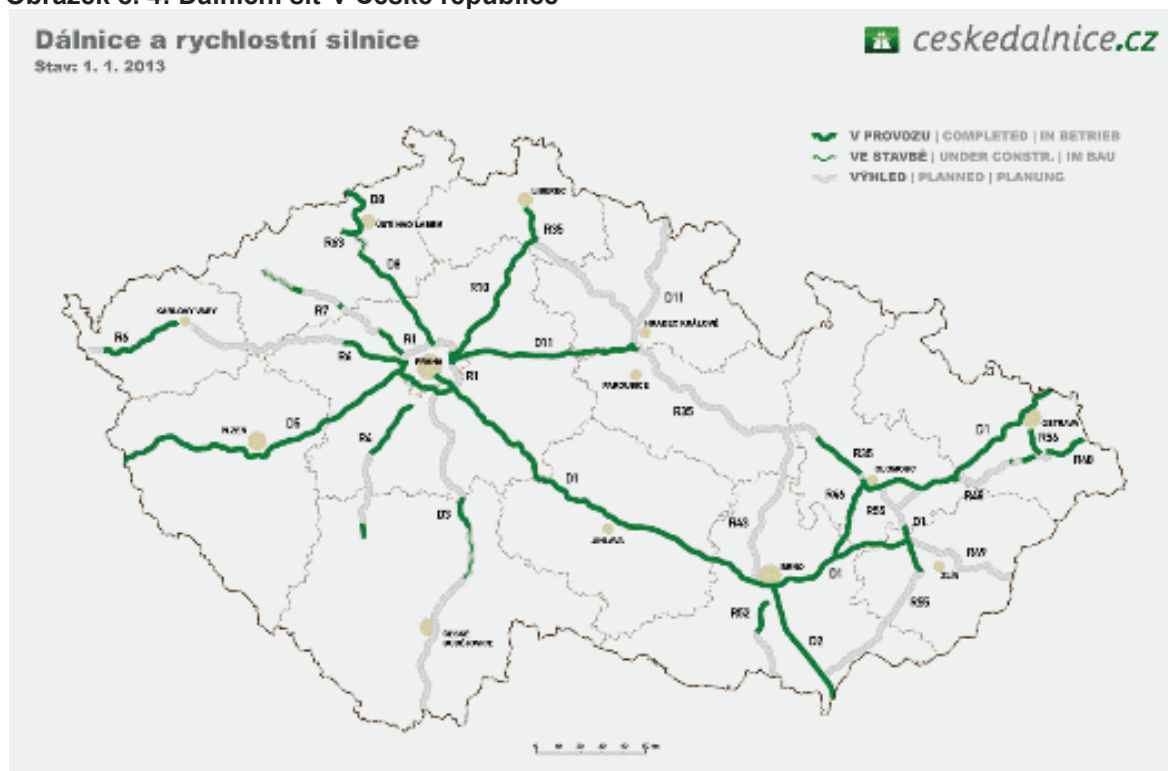
mezi roky 2000–2009 Olomoucký kraj (52 tis. Kč na obyvatele). Příchod zahraničních investorů má pozitivní vliv na ekonomiku, z hlediska struktury nových pracovních míst je jeho vliv velmi diferencovaný. Přímé investice v Praze znamenaly prudký růst pozice Prahy s požadavky na vysoce kvalifikovanou pracovní sílu, naopak v řadě dalších oblastí zahraniční investoři využívají relativně levnou, nekvalifikovanou pracovní sílu. Navíc mnoho z těchto podniků lokalizovalo v České republice jen svou produkční část bez další lokalizace rozhodovacích pravomocí, což signalizuje možnost snadného přesunu výrob do zemí s nižšími náklady na pracovní sílu podle momentální rentability alokované výroby.

Doprava

Geografická poloha a s ní spojená dopravní dostupnost a obslužnost dotvářejí předpoklady pro rozvoj ekonomických aktivit a dosažení regionální konkurenceschopnosti. Význam geografické polohy i dopravní dostupnosti dlouhodobě klesá v souvislosti s relativním poklesem ceny dopravy a do popředí se dostávají spíše kvalitativní aspekty konkurenceschopnosti. Přesto doprava má v rámci České republiky pro nastartování řady regionů velmi významnou roli:

- Za hlavní a určující druh dopravy, s nímž lze spojovat pojem regionální konkurenceschopnost lze označit zejména **silniční dopravu**. Základní silniční síť České republiky je poměrně hustá (zejména komunikace I. až III. třídy), z části v provozně neuspokojivém stavu. To vedle pozitiv v podobě dostatečné dopravní prostupnosti území přináší i významná negativa v podobě vysokých nákladů na její provoz (údržba, rekonstrukce). Kvantitativní rozsah silniční sítě se proti období 2007–13 významněji nezměnil (cca 55 tis. km). Pro silniční síť je charakteristické koncentrické uspořádání, s významnou vazbou hlavních komunikací na Prahu, dále s propojením Čech a Moravy přes Brno na Ostravu v západovýchodním a severojižní směru a adekvátním napojením České republiky na okolní státy. Nejvyšší intenzita silniční dopravy v ČR je na páteřních komunikacích a hlavních komunikacích na území velkých měst. Intenzita dopravy kontinuálně rostla od roku 1989, její růst byl částečně zpomalen až zastaven ekonomickou krizí, jež se proměňuje v ekonomickou recesi. Pokles lze sledovat zejména u nákladní dopravy (pokles může být zčásti ovlivněn změnou metodiky). V letech 2007–13 došlo k významným změnám v kategorizaci jednotlivých silničních komunikací zejména vyššího řádu (dálnice a rychlostní silnice), které mají významný vliv na konkurenceschopnost regionů. V tomto období byly vybudovány dílčí úseky klíčových páteřních komunikací. Došlo ke kapacitnímu propojení dálničních komunikací D1 a D5 v jižní oblasti Prahy, stále se nepodařilo dokončit významné spojení Prahy severozápadním směrem (Ústí nad Labem, Drážďany), jehož dokončení je nezbytné. Bylo téměř dokončeno spojení Prahy s Ostravou s výjimkou úseku tvořícího obchvat Přerova. Z hlediska ucelenosti nadřazené sítě silniční infrastruktury je nutné co nejrychleji dobudovat Pražský okruh, zajistit alternativní propojení Čech a Moravy pomocí rychlostní silnice R35 (spojení západovýchodního směru), pokračovat ve výstavbě dálnici D3 (rozestavěny jsou pouze dílčí úseky) a rychlostní silnice R3. Pro obsluhu severovýchodní části Čech se jeví jako opodstatněné pokračovat ve výstavbě D11/R11. Jako potřebné se ukazuje též zlepšení parametrů spojení v plánovaných trasách R43 (severojižní směr), R52 ve směru do Rakouska a ve směru Karlovy Vary – Cheb – Marktredwitz ve Spolkové republice Německo (dálnice A93) – trasa plánované R6.
- Stupeň vyspělosti v oblasti **letecké dopravy** daného státu velmi významně rozhoduje o jeho mezinárodní konkurenceschopnosti. Do té významně promlouvá pouze jediné letiště v republice Letiště Václava Havla - Praha – Ruzyně, které je s cca 11–12 mil. ročně odbavenými cestujícími srovnatelné s konkurenčními letišti ve středoevropském prostoru. Další mezinárodní letiště v ČR (Brno, Ostrava, Karlovy Vary, Pardubice) stále nemají takový význam, i přestože se jim v posledních letech podařilo přilákat několik nízkonákladových dopravců.

Obrázek č. 4: Dálniční síť v České republice

- Díky masivnímu rozvoji automobilismu a silniční a nákladní dopravy se postupně mění a klesá význam **železniční dopravy**, a to zejména v oblasti regionální konkurenceschopnosti (např. pro přepravu zboží). Pro tu jsou významné zejména tranzitní železniční koridory mezinárodního významu a dálkové tratě, a to jak z hlediska přepravy nákladů, tak zejména osob. V České republice jsou čtyři (I. – IV.) tranzitní koridory, ale ani jeden není veden po vysokorychlostní trati (VRT), jak je tomu obvyklé např. v západní Evropě. I přes tuto skutečnost lze však za prioritní úkol považovat potřebu dokončení chybějících úseků tranzitních železničních koridorů a další zlepšování jejich parametrů a kapacity v případě, že se výstavba nových rychlých železničních spojení ukáže jako nedosažitelná ve střednědobém horizontu.
- **Regionální železniční tratě** jsou významnou součástí dopravní obsluhy území a integrovaných dopravních systémů v zázemí velkých měst a důležitým faktorem dopravní obsluhy v periferních regionech České republiky. Na těchto tratích jsou ale nutné významné zásahy do zlepšení jejich technického stavu a zabezpečovacích zařízení. Vzhledem k vysoké hustotě železniční sítě, klesajícímu využití především regionálních tratí, vysokým fixním nákladům na jejich údržbu, je nutné počítat s pokračujícím rušením provozu, popřípadě s likvidací některých málo využívaných úseků.
- **Vodní doprava** se i přes svůj významný ekologický provoz podílí na celkové výkonnosti dopravy v ČR velmi zanedbatelně, což je částečně dáno omezenou splavností a částečně její nekonkurenceschopností vůči ostatním typům dopravy. Jistý potenciál v sobě skrývá pouze labská vodní cesta a také některé úseky dalších vodních toků pro rozvoj cestovního ruchu.
- Významnou roli při rozvoji různorodých typů regionů a jejich konkurenceschopnosti v oblasti lidských zdrojů v současnosti sehrávají **integrované dopravní systémy (IDS)**. IDS zažily významný vzestup zejména v této poslední dekádě. V současnosti se podařilo tento systém vybudovat již ve většině krajů, i když s různě rozvinutým stupněm integrace.
- Významným doplňkem a zároveň alternativou vůči individuální automobilové dopravě ve městech a jejich zázemí je **doprava cyklistická**. Stává se i velmi důležitým prvkem oblasti cestovního ruchu. I přes významný rozvoj turistických cyklostezek, cyklostezek určených pro dopravu do zaměstnání a do škol, je ale jejich síť stále nedostatečná. Jejich budování často

naráží na nevyřešené vlastnické vztahy k pozemkům, složité trasování či komplikovaný terén zvyšující náklady na jejich výstavbu apod.

Specifickou součástí regionální konkurenceschopnosti je odvětví **cestovního ruchu**. Cestovní ruch je prostorově velmi diferencovaným jevem. Uplatňuje se pouze ve vybraných regionech a lokalitách s příznivými podmínkami pro jeho rozvoj. I proto zde fungují poněkud jiné zákonitosti, než v ostatních odvětvích národního hospodářství (faktory, které ovlivňují jeho lokalizaci a rozvoj jsou odlišné). Výsledkem je schopnost cestovního ruchu přispívat k omezování vzniku socioekonomických disparit v území (regiony v periferních územích, horské oblasti apod.). Z pohledu regionálního rozvoje jsou důležitým specifikem cestovního ruchu silnější vnitro-regionální vazby aktérů, jež vedou k relativně nižším únikům finančních prostředků z regionu. Důvodem je komplexita a provázanost produktu cestovního ruchu. Pro řadu regionů cestovní ruch představuje dlouhodobě jediný potenciál jejich rozvoje infrastruktury, podnikání a zaměstnanosti. Přitažlivost destinací cestovního ruchu pro návštěvníky je primárně dána atraktivitou přírodního a socio-kulturního prostředí. Přírodní a kulturní hodnoty jsou základem nabídky většiny destinací v ČR. Péče o tyto hodnoty je tedy v zájmu cestovního ruchu jako takového. Uplatňování principů udržitelného rozvoje v oblasti cestovního ruchu je více než důležité. Cestovní ruch tedy umožňuje rozvíjet a zhodnocovat přírodní a kulturně-historický potenciál daných míst, který by bez cestovního ruchu zůstal v převážné míře nevyužit.

V České republice je odvětví cestovního ruchu zatím vnímáno jako méně důležité v porovnání s jinými odvětvími, přestože přímé výkony cestovního ruchu dosahují necelých 3 % HDP (přes 104 mld. Kč ročně), ale podstatný je zprostředkovaný vliv cestovního ruchu na výkonnost dalších odvětví. Podle odhadů WTTC lze přímé a nepřímé efekty cestovního ruchu celkově vyčíslit na 307,3 mld. Kč (8 %). Cestovní ruch zaměstnává více než 235 tis. osob, což je o něco méně než ve zdravotnictví, ale více než např. v zemědělství. Právě schopnost generovat zaměstnanost je velmi zajímavou a cennou vlastností cestovního ruchu.

Návštěvnost jednotlivých regionů České republiky je velmi výrazně ovlivněna návštěvností Prahy, která jednoznačně dominuje a až s významným odstupem jsou navštěvována další území. Vedle návštěvnosti rozhoduje o ekonomických dopadech cestovního ruchu také skladba ubytovacích kapacit v území, nebo doba pobytu návštěvníků. Nejdelší čas tráví turisté v Karlovarském kraji a naopak nejkratší dobu stráví v kraji Jihomoravském. Efektivnímu a dynamičtějšmu růstu cestovního ruchu v ČR stojí v cestě zejména nedostatky v kvalitě základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu, primárního potenciálu cestovního ruchu (přírodní a kulturní) a kvalitě pracovní síly (nedostatek kvalifikace – např. obdobné i jazykové). Rozhodujícím problémem tohoto odvětví je v ČR absence jednotné funkční organizační, což vede k nízké míře uplatňování principů destinačního managementu, tedy partnerství mezi veřejným a podnikatelským sektorem. V současné době je překážkou výkonu činnosti destinačních managementů a provázanosti realizovaných aktivit složitá organizační struktura, nejasné zařazení destinací do jednotlivých úrovní a nedostatečná specifikace úkolů / kompetencí destinačních společností na jednotlivých úrovních, nejsou nastaveny mechanismy komunikace a spolupráce mezi jednotlivými DMO v rámci úrovně ani mezi úrovněmi – nedochází tak ke koordinaci aktivit – snižuje se tak jejich efektivita a efektivita vynaložených zdrojů. Tato skutečnost vede k nedostatečné tvorbě komplexních produktů cestovního ruchu, nízké účinnosti marketingu destinací a nízké kvalitě poskytovaných služeb, jež je doprovázené neefektivním využíváním finančních prostředků.

Inovace a technologie

Efektivní fungování systému výzkumu a inovací, je klíčovým pilířem rozvoje ekonomické prosperity, konkurenceschopnosti státu a jeho regionů. Podstatná je přitom trvalá a intenzivní interakce obou systémů.

Efektivní a kvalitní výzkum je primárním zdrojem nových znalostí. Rozšiřuje dosažitelné technologické možnosti využitelné pro inovace, přitom základní podmínkou pro ekonomické zhodnocení dosažených vědecko-výzkumných poznatků je rozvinutá spolupráce firem s výzkumnými institucemi a propojení této spolupráce do oblasti vzdělávání a profesní přípravy. Kvalitní výzkum je podmíněn moderní (tzn. globálně konkurenceschopnou) výzkumnou infrastrukturou, kvalitními lidskými zdroji, internacionalizací výzkumu (jak z hlediska složení týmů jednotlivých institucí, tak z hlediska mezinárodní spolupráce se špičkovými partnery), koncentrací kapacit a zdrojů na obory pečlivě vybrané v souladu s konceptem inteligentní specializace. Pro český výzkum jako celek je charakteristický poměrně široký tematický rozsah, přitom jen relativně malá část výzkumu vytváří skutečně špičkové, excelentní výsledky. Výkonnost výzkumu měřená publikační činností se sice v průběhu let postupně zlepšuje. Jedná se však spíše o kvantitativní než kvalitativní nárůst.

V porovnání s EU27 je v ČR podstatně nižší počet výzkumných pracovníků, který je patrný ve všech sektorech. Chybí mladší výzkumní pracovníci v rozmezí 30 až 34 let, a to prakticky ve všech oborech. Přetrvává nízká mobilita výzkumných pracovníků, a to nejen mezi veřejným a podnikovým sektorem, ale i mezi VaV institucemi. Ve srovnání s **inovačně vyspělými zeměmi EU-15** dosahuje ČR z hlediska zaměstnanosti ve VaV velmi nízkých hodnot (např. pouze 42 % zaměstnanosti ve Finsku). Počet zaměstnanců VaV meziročně sice narůstá, ale ani absolutní počet a jejich zastoupení na zaměstnané populaci nedosahuje průměru EU-27. V ČR bylo v roce 2010 zaměstnáno více než 43 tis. fyzických osob ve VaV.

Rozvoj inovačních aktivit firem a efektivní transfer znalostí a technologií (závislý na rozvinuté spolupráci mezi podniky a výzkumnými institucemi), včetně přenosu inovací ze zahraničí musí být nedílnou součástí tohoto systému. Rozvoj v tomto kontextu lze chápat jak ve smyslu kvantitativním (více firem), tak kvalitativním (dosažení vyšší úrovně inovací) - optimální řešení - u co největšího počtu podniků dosáhnout co nejvyšší míry inovací. Funkční inovační systém vyžaduje silnou inovační poptávku (v kvantitě i kvalitě), aby mohl být plně využit komerční potenciál výzkumné sféry. Tento potenciál je ale do značné míry ovlivněn mírou subdodavatelské spolupráce, mírou podřízení nebo samostatností každého jednotlivého podniku. Z tohoto hlediska je poměrně značnou nevýhodou ČR vysoká míra podřízenosti firem a jejich závislosti na zahraničním partnerovi. Z hlediska posilování konkurenceschopnosti je proto důležitá podpora inovační schopnosti domácích firem, snižování podílů subdodavatelsky orientované průmyslové výroby, (zejména) jednomu příjemci, a rozvoj inovačně orientovaných firem. **Současný stav spolupráce** vysokých škol a dalších veřejných výzkumných institucí s ekonomickou sférou lze charakterizovat jako oboustranně rezervovaný. V porovnání zemí EU27 je sice ČR na úrovni Itálie, nejlepší z Visegrádské čtyřky, ale stále relativně daleko za nejvyspělejšími zeměmi EU15 (Blažek 2012). **Zapojení českých výzkumných týmů a podniků do evropských programů spolupráce ve výzkumu a vývoji je relativně nízké.** České subjekty jsou málo aktivní při přípravě návrhů projektů. To se mimo jiné odráží v nízkém počtu českých koordinátorů mezinárodních projektů podporovaných z evropských programů. Jednotlivé výzkumné organizace zpravidla nemají vlastní strategii pro rozvoj této spolupráce.

Další jsou pak faktory, které omezují výslednou užitnou hodnotu vědeckých výstupů, tedy i reálnou možnost jejich aplikace v ekonomické sféře, jež mají obecnou platnost a které vyžadují systémová řešení v oblasti podpory vědy, výzkumu a šíření inovací - např. nízký počet světově uznávaných vědeckých osobností, neexistence špičkových partnerů ze soukromého sektoru, vysoký stupeň subdodavatelské výroby v ČR s omezenými požadavky na využití vědeckých poznatků, nedostatečné přístrojové vybavení, celoživotní kariéra vědecko-pedagogických pracovníků v rámci jedné VŠ, nízká úroveň managementu znalostí, apod. Část těchto faktorů je do značné míry také důvodem nedostatečného zapojování českých výzkumných institucí, nebo jejich týmů do mezinárodních výzkumných projektů a omezený inovační potenciál ekonomické sféry. Za základní systémová opatření pro zlepšení stavu lze považovat **zlepšení systému vzájemného propojení a spolupráce mezi výzkumnými pracovišti a podniky** s cílem zvýšit uplatnění výsledků výzkumu a vývoje v aplikované sféře. Je nutné dosáhnout **zlepšení v oblasti řízení a hodnocení systému podpory výzkumu a vývoje z veřejných zdrojů** a zvýšení **efektivity veřejných zdrojů**. Při rozhodování o směřování výzkumu je nutné více klást důraz na dosahování na jedné straně excelentních vědeckých výsledků evropské, příp. světové úrovně, na straně druhé důraz na jejich konkrétní významné přínosy pro činnost firem či vybraných oblastí veřejné sféry.

Tabulka č. 2: Disparity faktorů a výstupů VVI mezi kraji České republiky

Kraj	Faktor				Výstup
	1	2	3	4	
Hl. m. Praha	0,89	0,84	1,00	0,71	0,86
Liberecký	0,43	0,58	0,37	0,62	0,5
Středočeský	0,73	0,57	0,44	0,78	0,63
Pardubický	0,45	0,67	0,34	0,74	0,55
Zlínský	0,29	0,45	0,42	0,54	0,425
Královéhradecký	0,37	0,43	0,45	0,43	0,42
Moravskoslezský	0,34	0,38	0,34	0,42	0,37
Jihomoravský	0,87	0,86	0,88	0,67	0,82
Plzeňský	0,48	0,48	0,37	0,40	0,4325

Kraj	Faktor				Výstup
Olomoucký	0,46	0,38	0,43	0,27	0,385
Ústecký	0,14	0,15	0,09	0,23	0,1525
Vysočina	0,10	0,22	0,14	0,33	0,1975
Jihočeský	0,53	0,47	0,37	0,26	0,4075
Karlovarský	0,00	0,00	0,01	0,00	0,0025

Zdroj: vlastní zpracování; zdroj dat ČSU, Ústav pro informace ve vzdělávání, Technologické centrum (Blažek J.)

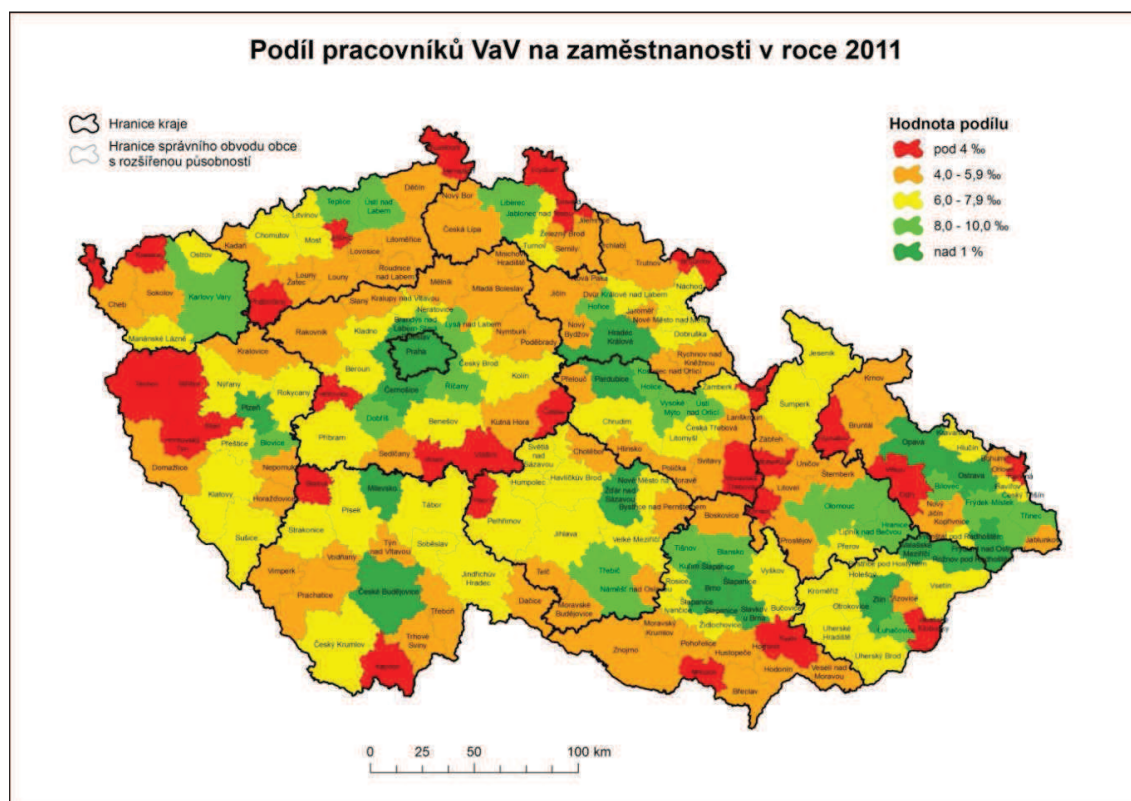
Hodnocení regionální diferenciace funkčnosti systémů VVI provedené na základě faktorů, které rozhodující měrou ovlivňují rozvoj regionů v oblasti vědy, výzkumu a inovací (Blažek 2012 (výdaje v oblasti VVI (faktor 1), existenci infrastruktury VVI (faktor 2), koncentraci lidských zdrojů ve VVI (faktor 3), existenci inovujícího a spolupracujícího podnikatelského sektoru (faktor 4) ukázalo na významnou diferenciaci mezi jednotlivými kraji. Hodnocení ukazuje na územní nerovnoměrnost obou systémů a značnou rozdílnost v postavení krajů České republiky (viz tabulka č. 2), kde nejlepších výsledků dosahují Praha a Jihomoravský kraj, naopak nejhorší hodnoty dosahují Ústecký kraj, Kraj Vysočina a Karlovarský kraj. Tyto výsledky do značné míry korelují i s dalšími hodnoceními v oblasti ekonomické výkonnosti krajů a jejich konkurenceschopnosti.

Hlavní město **Praha, funkčně úzce spojené se Středočeským krajem**, má významné postavení ve VVI České republiky. V Praze se v roce 2010 nacházely cca dvě třetiny veřejných výzkumných institucí České republiky a dvě pětiny pracovníků v oblasti VVI. Současně do Prahy směřovaly v roce 2010 dvě pětiny výdajů v oblasti VVI. Koncentrace faktorů VVI se následně promítá do vedoucího postavení Prahy z hlediska inovačních výstupů, přičemž toto postavení je dále posíleno významným postavením Středočeského kraje a to zejména v automobilovém průmyslu. V evropském srovnání však Praha v této oblasti zaostává a právě v posilování spolupráce výzkumné a aplikační sféry, včetně finančních otázek, lze spatřovat hlavní příležitosti dalšího zlepšování inovačního potenciálu nejen Prahy, ale i Středočeského kraje a to nejen projekty realizovanými z administrativních důvodů těsně za hranicemi Prahy.

Jihomoravský kraj, dominantně **reprezentovaný především Brnem**, vykazuje v České republice po pražské aglomeraci druhý nejvyšší potenciál v oblasti VVI. K dosažení tohoto postavení významně přispěla masivní podpora po roce 2006 v rámci operačních programů. Region disponuje velmi dobře rozvinutými kapacitami VVI vzhledem k infrastruktuře, lidským zdrojům a podnikatelskému sektoru. Relativně horší hodnoty však Jihomoravský kraj dosahuje v rámci inovačních výstupů. Intervence by se proto měly zaměřit na širší využití výsledků pro transfer do praxe včetně jejich širší komercializace.

Ostrava a její aglomerace v Moravskoslezském kraji je třetím velkým metropolitním regionem České republiky v oblasti VVI. Od předchozích dvou regionů se odlišuje nižším stupněm koncentrace hlavních faktorů VVI. Kraj jako celek vykazuje relativně nízký počet kvalifikovaných VVI pracovníků, nízký podíl VVI výdajů zejména ve veřejném sektoru a nižší aktivitu v oblasti inovací.

Obrázek č. 5: Podíl pracovníků VaV na zaměstnanosti v roce 2011

Pramen: ČSÚ, SLDB 2011

Naopak příležitosti posilování VVI prostředí v Moravskoslezském kraji v duchu inteligentní specializace jsou spojeny jednak s tradičními odvětvími Moravskoslezského kraje a jednak s novými dynamicky se rozvíjejícími odvětvími. K první skupině odvětví patří zejména strojírenství, ke druhé skupině pak IT technologie, environmentální technologie a moderní energetika a perspektivně pak nové materiály a nanotechnologie, biomedicínský výzkum ad. V odvětvích IT technologií, environmentálních technologií, moderní energetiky a materiálů jsou na území Moravskoslezského kraje realizovány infrastrukturní projekty regionálních VaV center v rámci OP VaVpl a evropsky významný projekt v oboru IT technologií Centrum excelence IT4Innovations.

Pro Jihočeský, Královéhradecký, Liberecký, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský a Zlínský kraj jsou charakteristické více méně **průměrné hodnoty všech faktorů VVI**. S jistými rozdíly, které se týkají zejména nižších hodnot ukazatelů podnikatelského sektoru, se setkáváme v Jihočeském a Olomouckém kraji. Relativně dobře rozvinutá infrastruktura VVI spolu s existujícím inovujícím podnikatelským sektorem tu ale vytváří vhodné předpoklady pro implementaci konceptu inteligentní specializace. **Nejhorší ukazatele** z hlediska hodnocení faktorů VVI vykazují **Ústecký kraj, Kraj Vysočina** a zejména **Karlovarský kraj**. Naplňování konceptu inteligentní specializace je v tomto případě spojeno s komplexní podporou faktorů VVI pro generování inovačních výstupů.

Hodnocení VVI prostředím prostřednictvím dostupných statistických dat sice není zcela výstižné (zejména pro chybějící data umožňující kvalitativní posouzení jevu) částečně lze regionální difference vyjádřit pomocí indikátorů počtu pracovníků ve výzkumu a vývoji, resp. výdajů na tento sektor ekonomiky. Analýza rozmístění lidských zdrojů VVI v úrovni ORP potvrzuje **vysokou míru koncentrace VVI do velkých měst, nebo jejich bezprostředních zázemí**. V kontextu s převažujícím tematickým zaměřením výzkumu v těchto centrech je možné konstatovat dlouhodobě se formující oblasti specializace VVI (s úzkou provázaností na dlouhodobé tradice výzkumu a průmyslové výroby, z části provázané s firemním výzkumem).

Tyto skutečnosti v krajské úrovni víceméně potvrzují i další indikátory sledující procesy inovací, jako jsou počty poskytovaných či nabytých licencí na patenty a užité vzory. U pasivních licencí dominuje Jihomoravský kraj (117 licencí v průměru za období 2007-2010), za ním pak Praha a Středočeský

Pramen: ČSÚ, SLDB k Praha (112 licencí v průměru za období 2007-2010) a za ní Středočeský

kraj, kraj Vysočina a Jihomoravský kraj. Naopak nejméně inovativní v tomto ohledu se jeví Karlovarský kraj.

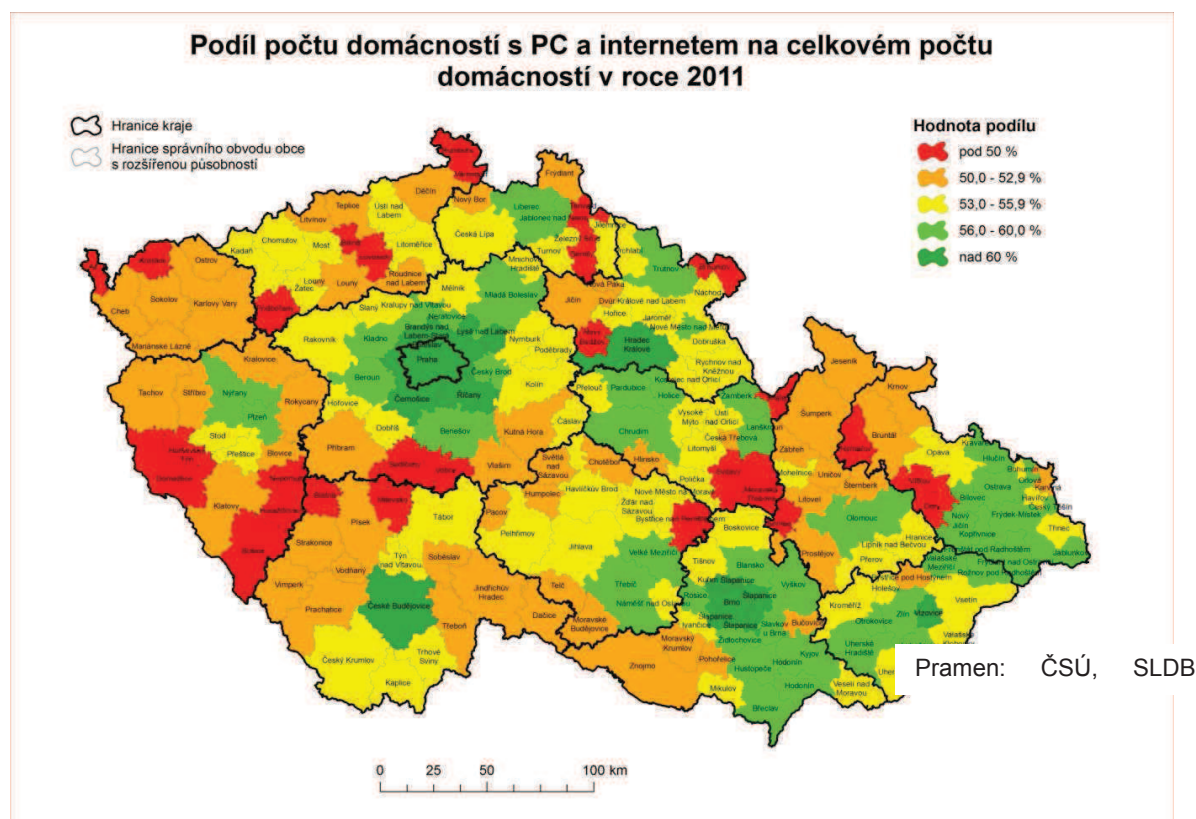
Počítačová gramotnost, aktivní práce s informačními technologiemi v různých úrovních znalostí a potřeb, je nedílnou součástí **přípravenosti populace k uplatnění na trhu práce** a důležitým nástrojem konkurenceschopnosti rozvoje daného regionu. Stejně tak jako dostupnost a kvalita napojení na informační technologie (vysokorychlostní internet). Data ČSÚ (SLDB 2011) ukazují na značné regionální diference, přitom tato data nemohou obsahovat informace o skutečném (ne proklamovaném) fungování těchto technologií, ani kvalitě práce populace s IT technologiemi.

Nepřímo z dat ČSÚ lze usuzovat, že počítačově gramotná populace je koncentrována především do městských center (přičemž jejich velikost není až tak rozhodující – nejvyššího podílu IT pracovníků dosáhla Chrudim, za ní Louny a Příbram, až za nimi potom Praha) a jejich zázemí, a je spíše svázána s vzdělanostní strukturou obyvatelstva, aktuální ekonomickou strukturou daného regionu.

Největší podíl domácností s připojením k internetu je v Praze a jejím zázemí v rámci Středočeského kraje, v krajských městech, s výjimkou Karlovarského a Ústeckého kraje. Faktická úroveň plnění technických parametrů připojení je dána použitými technologiemi a místně se velmi liší.

Skutečně dosažené hodnoty připojení na vysokorychlostní internet jsou do značné míry podmíněny ekonomicky podmíněnou a technologicky danou ochotou firem poskytujících služby internetu zajistit vysokorychlostní připojení i v oblastech mimo městská centra. Z uvedených důvodů je proto snížena konkurenceschopnost oblastí mimo hlavní centra osídlení České republiky, kdy domácnosti nebo podniky mají omezený přístup k vysokorychlostnímu internetu (viz dále periferní oblasti ČR, významná část stabilizovaných oblastí).

Obrázek č. 6: Podíl počtu domácností s PC a internetem na celkovém počtu domácností v roce 2011

Pramen: ČSÚ, SLDB 2011

Veřejná správa

Nedílnou součástí konkurenceschopnosti je kvalita institucionálního prostředí, kvalita výkonu veřejné správy projevující se v tomto vztahu v kvalitě podnikatelského prostředí. V různých hodnoceních se deklaruje nutnost zlepšit vymahatelnost práva, snížit byrokratické zatížení podniků, zjednodušit daňový systém a zabránit jeho častým změnám, omezit korupci a časté změny právního prostředí. Tyto kvality nemají regionální rozměr. Jsou obecně platné a v tomto směru je potřeba změnit legislativní prostředí, kvalitativně proměnit fungování systému veřejné správy a to jak ve vztahu k občanům, tak k politické úrovni při řízení státu a veřejnoprávních institucí⁵.

Z hlediska podpory konkurenceschopnosti se jedná o specifickou část činnosti veřejné správy, zaměřené na podporu rozvoje dostatečně husté sítě poradenských služeb, možnosti pro síťování a tvorbu klastrů (včetně vědeckotechnických parků) jako součástí podpory podnikatelských subjektů zejména v hospodářsky problémových oblastech a spolupráce veřejného a podnikatelského sektoru

HODNOCENÍ DISPARIT V REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI

Hodnocení svodně, v návaznosti na vliv jednotlivých faktorů regionálního rozvoje v oblasti konkurenceschopnosti, identifikuje podobné typy regionů, analyzuje hlavní příčiny jejich rozdílnosti a toto poznání je následně uplatněno při koncipování opatření a nástrojů regionální politiky v návrhové a implementační části.

Hodnocení vychází z metodiky Evropské komise, která ji použila při zpracování 5. zprávy o hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Bylo provedeno na úrovni krajů a z důvodů vyjádření větší plasticity regionální diferenciaci bylo doplněno i o hodnocení konkurenceschopnosti v úrovni ORP. Z hlediska metodického a míry objektivity, přes snahu dodržet vzájemnou datovou kompatibilitu pokud jde o základní atributy konkurenceschopnosti, je hodnocení kraje provedené ve struktuře ORP zatíženo pravděpodobně větší chybou, než hodnocení použité pro srovnání konkurenceschopnosti mezi kraji. Přesto poměrně dobře dokresluje diferenciaci krajů na úrovni ORP a lze jej využít jako podklad pro rozhodování při přípravě strategických dokumentů pro účely strategického řízení rozvoje území.

Metodika výpočtu indexu regionální konkurenceschopnosti⁶

Index regionální konkurenceschopnosti je složen ze tří dílčích sub-indexů (basic, efficiency, innovation), které se dále rozpadají do 8 pilířů konkurenceschopnosti. Základní sub-index (basic) zahrnuje **pilíře 3 a 4**, sub-index efektivnosti (efficiency) **pilíře 6, 7 a 8**, sub-index inovací (innovation) **pilíře 9, 10 a 11**.

Pro výpočet indexu regionální konkurenceschopnosti je na krajské úrovni využito 32 ukazatelů (viz níže), na úrovni ORP je v 7 případech použito metodické zjednodušení (*zdůrazněno kurzívou*). Užití ukazatele v členění dle pilířů jsou následující:

3. Infrastruktura

- hustota sítě dálnic a rychlostních komunikací,
- průměrná časová dojezdová náročnost do krajského města,
- dostupnost mezinárodních letišť,
- hustota železniční sítě.

4. Zdraví

- kojenecká úmrtnost,
- střední délka života mužů,
- střední délka života žen.

⁵ viz. kapitola 2.2.5 veřejná správa

⁶ Vzhledem ke komplexnímu a poměrně složitému hodnocení regionální konkurenceschopnosti jsou metodické postupy k této typologii zpracovány v samostatné příloze 2 *Metodický přístup k typologii regionální konkurenceschopnosti*.

Územní agenda Evropské unie 2020

K inteligentní a udržitelné Evropě rozmanitých regionů
podporující začlenění

Schváleno na neformálním setkání ministrů odpovědných
za územní plánování a územní rozvoj
19. května 2011 v Gödöllő, Maďarsko

ISBN 978-80-87318-19-5

Územní agenda Evropské unie 2020

I.

Územní soudržnost je společný cíl Za harmoničtější a vyváženější situaci v Evropě

- 1) My, ministři zodpovědní za územní plánování a regionální rozvoj, jsme ve spolupráci s Evropskou komisí a se souhlasem Výboru regionů přezkoumali Územní agendu zahájenou v roce 2007 a dohodli jsme se na nové Územní agendě Evropské unie 2020.
- 2) Tato agenda zohledňuje nedávný vývoj popsáný v aktualizovaném dokumentu Stav a perspektivy území Evropské unie týkajícím se páté zprávy o hospodářské, sociální a územní soudržnosti a strategie Evropa 2020.
- 3) Prohlašujeme, že tato agenda je naším politickým rámcem zaměřeným na činnost, jehož účelem je podporovat územní soudržnost v Evropě jako nový cíl Evropské unie, který zavedla Lisabonská smlouva (článek 3 Smlouvy o Evropské unii). Stanovuje cíle v souladu s časovým horizontem nejdůležitějších politických dokumentů do roku 2020.
- 4) Cílem této agendy je poskytnout strategické směry pro územní rozvoj, podpořit zohlednění územní dimenze v různých politikách na všech úrovních správy a zajistit provádění strategie Evropa 2020 v souladu se zásadami územní soudržnosti.
- 5) Věříme, že cílů EU stanovených ve strategii Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný rozvoj podporující začlenění může být dosaženo pouze tehdy, bude-li zohledněn územní rozměr strategie, jelikož možnosti rozvoje se v jednotlivých regionech liší.
- 6) Vítáme návrh Evropské komise uvedený v páté zprávě o hospodářské, sociální a územní soudržnosti týkající se lepšího začlenění územní soudržnosti do politiky soudržnosti. Politika soudržnosti je klíčový rámec, jehož prostřednictvím může EU řešit výzvy územního rozvoje a jenž napomáhá plně využívat územní potenciál na místní, regionální, národní a nadnárodní úrovni. Agenda nepředjímá budoucí dohody, jako je dohoda o příštím finančním výhledu a legislativní balíček pro strukturální fondy, ale zdůrazňuje význam zohledňování územního rozměru.
- 7) V souladu se Smlouvou o fungování Evropské unie (články 174 a 175) by měly všechny politiky a činnosti Unie přispívat k hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Aktéři zodpovědní za vytváření a provádění odvětvových politik by měli brát v úvahu zásady a cíle Územní agendy. Soudržnost EU a politik jednotlivých států je pro územní soudržnost velice důležitá. Většina politik má významné územní dopady, jelikož různým způsobem ovlivňují rozvojové příležitosti území. Koordinace různých odvětvových politik za účelem optimalizace územního dopadu a co největší soudržnosti může výrazně zvýšit jejich úspěšnost a pomoci zabránit negativním vlivům vzájemně rozporných politik na všech územních úrovních. Optimální vyváženost udržitelnosti, konkurenceschopnosti a sociální soudržnosti lze dosáhnout prostřednictvím integrovaného územního rozvoje.
- 8) Věříme, že územní soudržnost je souborem zásad pro harmonický, vyvážený, efektivní a udržitelný územní rozvoj. Umožňuje rovné příležitosti pro občany a podniky, ať jsou situováni kdekoli, a rovněž plné využití jejich územního potenciálu. Územní soudržnost posiluje zásadu solidarity za účelem podpory konvergence mezi jednotlivými ekonomikami více prosperujících územních celků a těch, jejichž rozvoj zaostává.

- 9) Územní soudržnost doplňuje mechanismy solidarity o kvalitativní přístup a objasňuje, že nejvhodnější je přizpůsobit příležitosti rozvoje specifickým rysům určité oblasti. Regiony mohou potřebovat vnější podporu, aby se vydaly vlastním směrem k udržitelnému rozvoji, a to se zvláštní pozorností věnovanou zaostávajícím regionům. Vzájemná závislost mezi regiony nabývá na významu, což vyžaduje pokračování podpory síťování, spolupráce a integrace mezi různými regiony EU na všech příslušných úrovních.
- 10) Vyžíváme státy, regiony, města (včetně malých a středně velkých měst), další územní celky a odvětvové politiky na všech příslušných územních úrovních, aby přispěly ke společným evropským územním prioritám. Prostřednictvím užší spolupráce bychom měli usnadnit jejich schopnost účinněji reagovat na klíčové výzvy, jimž Evropa čelí. Jsme přesvědčeni, že tato spolupráce je klíčem k podpoře inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění a územní soudržnost v EU.
- 11) Jsme toho názoru, že místně zaměřený přístup k vytváření politik přispívá k územní soudržnosti. Je založen na zásadách horizontální koordinace, vytváření politik na základě faktů a integrovaném rozvoji funkčních oblastí a uplatňuje zásadu subsidiarity prostřednictvím přístupu víceúrovňové správy. Jeho cílem je plně využít územního potenciálu díky strategiím rozvoje založených na znalostech místních a regionálních potřeb a vycházet ze specifických předností a faktorů, které přispívají ke konkurenceschopnosti územních celků. Tyto celky mohou využít svého územního kapitálu k vytvoření optimálních řešení pro dlouhodobý rozvoj a tímto způsobem přispět ke splnění cílů strategie Evropa 2020.
- 12) Jsme přesvědčeni, že rozmanitost územních celků představuje potenciál pro rozvoj a osobitá identita místních a regionálních komunit mají v této souvislosti klíčový význam. Územní celky se společným potenciálem či výzvami mohou spolupracovat při hledání společných řešení a využít svůj územní potenciál sdílením zkušeností. Územní celky s komplementárním potenciálem, které spolu často sousedí, mohou spojit své síly a společně prozkoumat své srovnatelné výhody, což umožní další potenciál rozvoje.
- 13) Jsme toho názoru, že udržitelné a účinné využívání evropského území a zdrojů podporující začlenění je klíčovým prvkem soudržnosti. Lepší využívání území může pozitivně přispět k rozvoji hospodářství, spravedlivému přístupu k službám obecného zájmu, infrastruktuře a veřejným statkům a k uvážlivému řízení přírodních a kulturních výhod.

II.

Výzvy a potenciál pro územní rozvoj Hnací síly a jejich územní aspekty

- 14) Na základě hlavních závěrů aktualizovaného dokumentu Stav a perspektivy území Evropské unie poukazujeme na nejdůležitější územní výzvy. Jsme přesvědčeni, že k tomu, aby se tento potenciál mohl změnit v udržitelný a vyvážený územní rozvoj, je nezbytný koordinovaný přístup.

Větší vliv globalizace – strukturální změny po globální hospodářské krizi

- 15) Místní a regionální komunity pocítují urychlení globalizace a větší zranitelnost vůči vnějším otřesům. V některých případech byla ohrožena dokonce i prosperita, udržitelnost a stabilita měst a regionů. Dopady byly ještě viditelnější během nedávné finanční a hospodářské krize. Jelikož se dlouhodobé dopady krize na příležitosti rozvoje liší v závislosti na jednotlivých územích, liší se i načasování oživení a škála možných politických reakcí v různých regionech. Krize však posky-

tuje příležitost k přechodu k udržitelnějším hospodářským strukturám účinně využívající zdroje, pokud budou přijata vhodná opatření.

- 16) Globalizace může způsobit závažné důsledky pro území na unijní, regionální, celostátní a místní úrovni. Metropolitní a další městské oblasti, mezinárodní a globální dopravní uzly jsou místy pro rozvoj celého evropského území, pokud další regiony těží z jejich dynamiky a jsou propojeny prostřednictvím sítí. Místní přednosti a územní charakteristiky mají stále větší význam pro regiony při zvládání vnějších otřesů a následné obnově.

Výzvy integrace EU a rostoucí vzájemná provázanost regionů

- 17) Prohloubení a rozšíření integrace EU čelí takovým vnitřním faktorům, jako je rozdělení regionů na základě administrativních hranic a rozdílů ve fiskální kázni a závazcích mezi členskými státy. Změny v jedné části Evropy mohou mít důsledky na jinou část kontinentu z důvodu narůstající vzájemné provázanosti regionů. Stále existuje problém rozdělení mezi centrem a okrajem, a to i v národním měřítku. Soudržnost na vnějších hranicích má zásadní význam, jelikož rozdíly a odlišnosti v právním, sociálním a politickém systému mají značné dopady zvláště v oblasti migrace a obchodu. Narůstající vzájemná provázanost regionů vyvolává poptávku po lepším propojení na celosvětové, evropské a národní úrovni. Překážky pro integraci na místní a regionální úrovni mohou rovněž způsobit nedostatečné využívání lidských, kulturních, hospodářských a ekologických zdrojů příhraničních regionů a prohloubit jejich okrajovou pozici a sociální vyloučení.

Demografické a sociální výzvy lišící se podle územních celků a vyloučení zranitelných skupin

- 18) Evropa čelí rostoucím demografickým výzvám, které jsou v každém územním celku odlišné. Stárnutí a vylidňování přinesou změny v mnoha regionech, včetně venkovských a okrajových regionů, a způsobí závažné dopady na sociální a územní soudržnost, poskytování veřejných služeb, trh práce a bydlení. V dalších regionech počet obyvatel vzrůstá a tyto regiony čelí jiným tlakům. Rozsáhle migrace v rámci Evropy po rozšíření EU a přistěhovalectví především z méně rozvinutých zemí mimo EU představují specifické výzvy a příležitosti zvláště v městských oblastech.
- 19) Vyloučení ze socioekonomického řetězce má nepochybně silný územní charakter. Riziko vyloučení je vyšší v oblastech s nižší přístupností, horšími ekonomickými výsledky, nedostatkem sociálních příležitostí či s dalšími zvláštními územními poměry. Zranitelné skupiny a etnické menšiny se často soustřeďují v určitých městských a venkovských oblastech, což způsobuje, že se neintegrují. Pokud jsou tyto oblasti součástí větších správních celků, může problém zůstat skryt v oficiálních statistikách.

Změna klimatu a environmentální rizika – geograficky odlišné dopady

- 20) Dopady změny klimatu se v celé Evropě značně liší v závislosti na geografických oblastech, které mají různé důsledky a různou míru zranitelnosti. Rostoucí riziko stoupající hladiny moře, sucha, rozšiřování pouští, záplavy a další přírodní nebezpečí vyžadují odlišné reakce v závislosti na daném územním celku. Regiony mají různé možnosti, jak začlenit přizpůsobení a zmírnění do svých strategií, snížit emise skleníkových plynů a přizpůsobit své socioekonomické systémy nízkouhlíkovému hospodářství. Změna klimatu může rovněž vést ke vzniku nových možností, např. v oblasti zemědělství, zelené ekonomiky a výroby energie z obnovitelných zdrojů. Výzvy změny klimatu zaměřují pozornost na územní koordinaci politik, zvláště politik v oblasti klimatu, energetiky, vodohospodářství, zemědělství, bydlení, cestovního ruchu a dopravy.

- 21) Environmentální kvalita vzduchu, půdy a vody se v celé Evropě liší a znečištění ovzduší a hluk mohou způsobit závažné zdravotní problémy. V některých případech koreluje se sociální nerovností. Rozdíly v přístupu k čistému ovzduší, vodě a půdě se objevují nejen mezi jednotlivými zeměmi a regiony, ale také mezi městskými a venkovskými oblastmi a rovněž v rámci měst.

Energetické výzvy zaujímají přední místo a ohrožují konkurenceschopnost regionů

- 22) Některé evropské regiony čelí výzvám v oblasti zabezpečení dodávek energie, jelikož v široké míře závisejí na dovozu fosilních paliv nebo jsou specializovány v činnostech s velkou spotřebou energie. Velký objem dovozu ze třetích zemí, které jsou zranitelné vůči hospodářské či politické nestabilitě, prohlubuje problémy zabezpečení dodávek. Vzhledem k rostoucím cenám energie a emisím je třeba usilovat o energeticky udržitelná řešení, jimiž jsou např. využívání potenciálních obnovitelných zdrojů energie a přechod k zelenějším, nízkouhlíkovým hospodářským činnostem. Nedostatečná energetická infrastruktura a závislost vytvořená stávajícími sítěmi vyžadují rozrůznění energetické produkce a dodávek a rozvoj energetického trhu a integraci. Některá území, jako jsou ostrovy a vzdálené a řídky obydlené oblasti, mohou být více vystavena riziku nedostatku energie a rostoucím cenám, přičemž rozrůstání měst přispívá k vysoké a neudržitelné spotřebě energie.

Ztráta biologické rozmanitosti, ohrožené přírodní, krajinné a kulturní dědictví

- 23) Přírodní a kulturní dědictví jsou součástí kapitálu a identity územních celků. Ekologické hodnoty, kvalita životního prostředí a kulturní vlastnictví mají zásadní význam pro blaho občanů a hospodářské možnosti a poskytují jedinečné příležitosti pro rozvoj. Neúměrné využívání těchto zdrojů za účelem uspokojení rostoucí poptávky mohou spolu s průmyslovými riziky způsobit závažné škody a ohrozit územní rozvoj. Urbanizace, zintenzivnění zemědělství a rybolovu, doprava a další druhy rozvíjení infrastruktur mohou vést k závažným environmentálním problémům, zvláště když nejsou územně koordinovány. Rostoucí a nekoordinované využívání mořského prostoru a mořských zdrojů může mít následky pro udržitelný územní rozvoj. Změny ve využívání pevniny a moře, urbanizace a masový cestovní ruch ohrožují kulturní přednosti a krajinu a mohou vést k fragmentaci přírodních stanovišť a ekologických koridorů. V historickém a kulturním prostředí i v oblastech pro novou výstavbu může zohlednění charakteru daného místa zlepšit koherenci a kvalitu budovaného prostředí.

III.

Územní priority rozvoje Evropské unie

- 24) Věříme, že výzvy územního rozvoje vyžadují společnou pozornost a tam, kde je to vhodné, společné úsilí o jejich řešení a využívání územního potenciálu. Z toho důvodu stanovujeme šest územních priorit EU, které mohou přispět k úspěšné implementaci strategie Evropa 2020.

1. Podpora polycentrického a vyváženého územního rozvoje

- 25) Zdůrazňujeme, že polycentrický a vyvážený územní rozvoj EU je klíčovým prvkem dosažení územní soudržnosti. Pokud nejrozvinutější města a regiony Evropy spolupracují jako součást polycentrické struktury, vytvářejí přidanou hodnotu a působí jako centra přispívající k rozvoji svých širších regionů. Významnou roli v této souvislosti rovněž plní politiky městského rozvoje. Politika polycentrického územního rozvoje by měla podporovat územní konkurenceschopnost území EU též mimo centrální pětiúhelník. Vyzýváme města, aby inovačním způsobem vytvářela sítě, které jim mohou umožnit zlepšit výsledky v evropské a celosvětové hospodářské soutěži a nasměrovat ekonomickou prosperitu k udržitelnému rozvoji.

- 26) Naším cílem je zároveň polycentrický rozvoj na makroregionální, přeshraniční a také národní a regionální úrovni v případech, které jsou relevantní. Pokud je to možné, je důležité se vyhnout polarizaci mezi hlavními městy, metropolitními oblastmi a středně velkými městy ve vnitrostátním měřítku. Malá a středně velké města mohou plnit na regionální úrovni důležitou úlohu. Politické úsilí by mělo přispět ke snížení silné územní polarizace hospodářských výsledků, k vyvarování se velkých regionálních rozdílů na evropském území řešením překážek růstu v souladu se strategií Evropa 2020.

2. Podpora integrovaného rozvoje ve městech a venkovských a specifických oblastech

- 27) Prohlašujeme, že cíle a zájmy stanovené ministry zodpovědnými za městský rozvoj v Lipské chartě o udržitelných evropských městech a v prohlášení z Marseille a Toleda o rozvoji měst, by měly být zohledněny při vytváření územních politik na všech úrovních. Podporujeme veškeré úsilí, které napomáhá z měst učinit hnací sílu inteligentního a udržitelného rozvoje podporujícího začlenění a atraktivní místo pro život, práci, cestovní ruch a investice. Proto doporučujeme, aby byl v oblasti městského rozvoje a politik na obnovu uplatňován integrovaný a víceúrovňový přístup. Spolupráce a vytváření sítí měst by mohlo z dlouhodobého hlediska přispět v různé míře k inteligentnímu rozvoji městských regionů. Města by tam, kde je to vhodné, měla čerpat inspiraci za hranicemi svého administrativního celku a soustředit se na funkční regiony včetně svých příměstských sousedů.
- 28) Rozvoj široké škály rozmanitých venkovských oblastí by měl zohlednit jejich jedinečné charakteristiky. Ve venkovských, okrajových a řídce obydlených územích může být zapotřebí zlepšit jejich přístupnost, podpořit podnikání a vybudovat silné místní kapacity. Některé venkovské oblasti mají tendenci být zranitelné, a zároveň disponují bohatými kulturními a přírodními hodnotami. Podporujeme zachování a udržitelné využívání tohoto územního kapitálu, ekologických funkcí a služeb, které poskytuje. Zvláštní pozornost by zřejmě měla být věnována málo vyvinutým okrajovým venkovským oblastem a řídce obydleným oblastem, kde jsou znevýhodněné sociální skupiny často postiženy vyloučením. Územní celky, které čelí značnému vyliďňování, by měly mít dlouhodobá řešení k zachování své hospodářské aktivity, a to prostřednictvím vytváření pracovních míst, atraktivních životních podmínek a veřejných služeb pro obyvatele a podniky. Ve venkovských oblastech, kde zemědělství a lesnictví stále představují důležité způsoby využívání půdy, je zásadní modernizace primárního sektoru prostřednictvím investic za účinného využívání zdrojů do nových a alternativních sektorů a zachování vysoce kvalitní orné půdy a ekologických funkcí.
- 29) Uznáváme různé vazby, které mohou existovat mezi městskými a venkovskými oblastmi v celé Evropě, od příměstských až po okrajové venkovské oblasti. Měla by být uznána vzájemná provázanost mezi městem a venkovem prostřednictvím integrované správy a plánování založeného na širokém partnerství. Vítáme místní strategie rozvíjené na místní úrovni uzpůsobené místním podmínkám. Ve venkovských oblastech hrají důležitou úlohu malá a středně velká města. Proto je důležité zlepšit přístupnost městských center přilehlých venkovských oblastí, aby byla zajištěna nezbytná dostupnost pracovních příležitostí a služeb obecného zájmu. Metropolitní oblasti by si rovněž měly být vědomy toho, že jsou zodpovědné za rozvoj svého širšího okolí.
- 30) Připomínáme, že specifické geografické charakteristiky mají velký vliv na rozvoj příležitostí v mnoha regionech a členských státech. To je rovněž uznáno ve Smlouvě o fungování Evropské unie (článek 174). Pobřežní oblasti, ostrovy včetně ostrovních států, horské oblasti, nížiny, říční údolí, jezerní pánve a další druhy území mají specifické (často přeshraniční) rysy nebo trpí závažnými a trvalými přírodními či demografickými znevýhodněními, jako je nízká hustota obyvatelstva, což ovlivňuje jejich potenciál rozvoje. Nejvzdálenější regiony (článek 349) mají speci-

fická a trvalá omezení, která jsou dána především vzdáleností od pevniny a specifickým mezinárodním kontextem. Tento specifický potenciál lze využít a problémy řešit integrovaným způsobem ve spolupráci subjektů z různých států či regionů.

3. Územní integrace v přeshraničních a nadnárodních funkčních regionech

- 31) Jsme toho názoru, že integrace územních celků prostřednictvím územní spolupráce může být důležitým faktorem při podpoře celosvětové konkurenceschopnosti. Tímto způsobem lze lépe využít potenciál, jako je hodnotné přírodní, krajinné a kulturní dědictví, sítě měst a trhy práce, které jsou odděleny hranicemi. V této souvislosti by měla být věnována pozornost oblastem podél vnějších hranic EU. Územní integrace a spolupráce mohou výrazně stimulovat rozvoj, snížení hospodářského, sociálního a ekologického roztržitého, budování vzájemné důvěry a sociálního kapitálu. Přeshraniční a nadnárodní funkční regiony mohou vyžadovat vhodnou koordinaci politik mezi různými zeměmi.
- 32) Podporujeme nadnárodní a přeshraniční integraci regionů přesahující projekty spolupráce a soustředující se na rozvoj a výsledky, které mají skutečný přeshraniční či nadnárodní význam. Evropská územní spolupráce by měla být lépe začleněna do národních, regionálních a místních strategií rozvoje.

4. Zajištění globální konkurenceschopnosti regionů na základě silné místní ekonomiky

- 33) Připomínáme, že hospodářská konkurenceschopnost může být podpořena rozvojem globálně integrovaných hospodářských odvětví a silné místní ekonomiky. Klíčovou úlohu může sehrát využití sociálního kapitálu, územních výhod a rozvíjení strategií zaměřených na inovace a strategie inteligentní specializace v místním přístupu. Globální a místní úrovně se navzájem posilují a jsou propojeny, a proto by měly být rozvíjeny souběžně. Zásadní význam má posílení výzkumu, lidského kapitálu, inovační kapacity a přenosu nových nápadů na trh.
- 34) Navíc je při posilování místních reakcí a snížení zranitelnosti vůči vnějším silám důležitá integrace místních rysů, charakteristik a tradic do celosvětového hospodářství. Zlepšení místní ekonomiky prostřednictvím rozvíjení místních produktů a trhů, podnikatelského prostředí, poskytování místně orientované odborné přípravy, částečné soběstačnosti a budování provázaných a silných místních komunit může být efektivním nástrojem. Je důležité zachovat a zlepšit inovační kapacitu všech regionů. Diverzifikace místní ekonomiky může snížit zranitelnost.

5. Zlepšení územního propojení pro jednotlivce, komunity a podniky

- 35) Jsme přesvědčeni, že pro územní soudržnost je zásadní spravedlivý a dostupný přístup ke službám obecného zájmu, k informacím, znalostem a mobilitě. Poskytování služeb a odstraňování infrastrukturních překážek může zlepšit konkurenceschopnost a udržitelný a vyvážený územní rozvoj Evropské unie. Mimo jiné je důležité zajistit přístup k silniční, železniční, vodní a letecké dopravě a k dalším infrastrukturním zařízením, jako jsou širokopásmové a transevropské energetické sítě. Zasazujeme se o decentralizovanou, účinnou a bezpečnou výrobu příznivou životnímu prostředí a využívání obnovitelné a nízkouhlíkové energie.
- 36) Podporujeme účinná intermodální dopravní řešení, zvláště v rámci městských regionů, pozemní a námořní dopravní propojení a účinné vazby mezi leteckou a železniční dopravou. Vzrůstající význam globálních spojů vyžaduje vyváženou mezikontinentální dopravu včetně širšího využití pozemních spojů s Asií. Základním prvkem integrované sítě by měl být další rozvoj transevropských

sítí (TEN-T) propojujících nejdůležitější evropská centra jako hlavní města, metropolitní regiony a uzly TEN, zlepšující též propojení mezi primárními a sekundárními systémy. Zvláště na regionální a místní úrovni je důležitý rozvoj silnic druhé třídy. Zasazujeme se o přístupnost městských center z okrajových oblastí, kde může z důvodu kombinace sociálních a hospodářských nevýhod docházet k vyloučení zranitelných skupin. Tam, kde je to vhodné, by se měly rozvíjet dopravní spoje přes územní překážky, jako spoje s ostrovy a zámořskými oblastmi.

6. Správa a propojení ekologických, krajinných a kulturních hodnot regionů

- 37) Zdůrazňujeme, že správně fungující ekologické systémy a ochrana a podpora kulturního a přírodního dědictví jsou důležitými podmínkami dlouhodobého udržitelného rozvoje. Jsme zodpovědní za jejich fungování, ochranu a podporu. Zvláštní význam má společné řízení rizik, které zohledňuje různá geografická specifika. Podporujeme integraci ekologických systémů a oblastí chráněných z důvodu jejich přírodních hodnot do ekologických infrastrukturních sítí na všech úrovních.
- 38) Vysoká hodnota evropské městské a venkovské krajiny by měla být z kvalitativního hlediska chráněna a rozvíjena. Oblasti bohaté na přírodní a kulturní krajiny mohou vyžadovat zvláštní pozornost, aby byly co nejlépe využity jejich přednosti. Ochranu může doplnit vytváření pracovních míst příznivých pro životní prostředí a posílení rekreačních funkcí. Klíčový význam má místní, regionální a nadregionální správa kulturního a přírodního dědictví. Podporujeme ochranu, renovaci a využívání dědictví v rámci místního přístupu. Význam má také zlepšování regionální a místní identity prostřednictvím posílení povědomí a odpovědnosti místních a regionálních komunit vůči jejich životnímu prostředí, krajině, kultuře a dalším jedinečným hodnotám.

IV.

Provádění územní soudržnosti EU v praxi Mechanismy správy a provádění

- 39) Jsme toho názoru, že Lisabonská smlouva má důležité dopady na budoucnost politiky územního rozvoje v Evropě. Členské státy a instituce EU mají sdílené pravomoci v přispívání k územní soudržnosti, a proto mají společnou úlohu při implementaci Územní agendy 2020.
- 40) Jsme si vědomi toho, že posílení územní soudržnosti vyžaduje účinnou koordinaci různých politik, subjektů a mechanismů plánování, a také vytváření a sdílení územních znalostí. Nástroje a pravomoci provádění jsou v rukou institucí EU, členských států, regionálních a místních orgánů a soukromých subjektů. Za účelem správy různých funkčních územních celků a zajištění vyváženého a koordinovaného přispění místních, regionálních, celostátních a evropských subjektů v souladu se zásadou subsidiarity, jsou třeba struktury víceúrovňové správy. Pro zajištění provázanosti a synergie je potřeba vertikální a horizontální koordinace mezi orgány na různých úrovních s rozhodujícími pravomocemi a odvětvovými politikami.

Územní koordinace politik

- 41) Jsme přesvědčeni, že uznání územního rozměru a koordinace evropských a národních odvětvových politik je důležitou zásadou podpory územní soudržnosti. Většina politik na každé územní úrovni může být značně zefektivněna a může dosáhnout synergií s jinými politikami, pokud zohlední územní rozměr a územní dopady.

- 42) Zohlednění územních dopadů při vytváření politik může napomoci omezení vzniku překážek a neúmyslných vedlejších dopadů na další oblasti politik a na územní celky. Politiky by měly zohledňovat územní rozdíly, opatření by měla být přizpůsobena specifickému typu území a při plánování by se měly využívat územní přístupy. To zlepší využívání územního kapitálu.
- 43) Účinnou souhru odvětvových politik může podpořit jejich koordinace na jednotlivých územních úrovních. Územní koordinace by měla být podpořena nástroji, jako je posouzení územních dopadů, koordinování plánovacích mechanismů a územně orientované monitorování. Zdůrazňujeme, že politiky EU mohou v různé míře a různým způsobem přispět k provádění územních priorit EU, jak ukázaly příklady v aktualizovaném dokumentu Územní situace a perspektivy EU.

Mechanismy provádění územní soudržnosti

- 44) Vyzýváme ke strategičtějšímu přístupu k podpoře územní soudržnosti. Vytváření a provádění integrovaného místního a regionálního rozvoje je důležitou problematikou. Územní rozměr by mohl být lépe zohledněn a různé výchozí pozice a národní, regionální a místní specifika by měly být zohledněny při provádění a monitorování strategie Evropa 2020.
- 45) Věříme, že politika soudržnosti a také politika rozvoje venkova jsou díky své integrující charakteristice a určité průřezové povaze klíčovými nástroji na podporu vyváženého územního rozvoje Evropské unie.
- 46) Podporujeme prohloubení územního rozměru politiky soudržnosti tam, kde je to vhodné: posílení mechanismů, které mohou zajistit územní koordinaci jejích opatření; zlepšení územního rozměru všech kroků strategického plánování, posuzování a monitorovacích činností; zajišťování prostoru pro integrované místní programy a projekty a začlenění různých finančních prostředků do regionálních strategií.
- 47) Podporujeme uzpůsobení strategií a programů, aby odpovídajícím způsobem odrážely specifika různých územních celků. Budoucí strategické politické dokumenty a programy by měly zahrnovat územní faktory zohledňující priority Územní agendy 2020. Podporujeme rozvíjení experimentálních přístupů k integrovanému místnímu rozvoji v různých územních podmínkách. Tam, kde je to vhodné, by místní a regionální subjekty měly být zapojeny do procesu plánování.

1. Posílení územní soudržnosti na úrovni EU

- 48) Žádáme instituce EU, aby při účasti na vytváření a provádění politik EU zohledňovaly zásady Územní agendy 2020 a sdílely je se zainteresovanými stranami a sítěmi.
- 49) Zdůrazňujeme, že by mělo dojít ke zlepšení monitorovacího a hodnotícího systému územního rozvoje a výsledků úsilí vyvíjených v rámci územní soudržnosti na úrovni EU, přičemž by se mělo zajistit, aby pro státy nevzrostla administrativní zátěž. Stávající metody a požadavky EU pro posuzování, monitorování a hodnocení, včetně těch, jež platí pro strukturální fondy a Fond soudržnosti a provádění strategie Evropa 2020, by měly zahrnovat příslušné územní faktory.
- 50) Měla by být nadále rozvíjena integrovaná posouzení dopadu pro všechny významné politiky a programy EU, a to na základě příspěvků zainteresovaných subjektů. Aby byl posílen územní rozměr posouzení dopadu prováděného Evropskou komisí před každou legislativní iniciativou, vyzýváme Evropskou komisi, aby v těchto posouzeních dopadu zohledňovala územní záležitosti, a žádáme Výbor regionů, aby poskytl příspěvky od místních a regionálních orgánů.

- 51) Zdůrazňujeme, že za účelem poskytování informací pro proces vytváření politik na úrovni EU je nutná výrazná metodologická podpora a komplexní základna znalostí o územních celcích. Hodnotné příspěvky může v tomto ohledu poskytnout řada orgánů. Navrhujeme, aby program ESPON zohledňoval priority a výzvy Územní agendy 2020 v rámci své výzkumné činnosti. Intenzivnější zaměření na územní soudržnost a přání přispět ke strategii Evropa 2020 budou vyžadovat další znalosti a metodologickou podporu poskytovanou zainteresovaným subjektům. Současný status, úloha a výsledky programu ESPON by měly být přizpůsobeny budoucímu období ve shodě s Evropskou komisí, aby lépe sloužil přípravě evropských politik souvisejících s územním rozvojem a soudržností.

2. Přispění k územní soudržnosti na přeshraniční, nadnárodní a meziregionální úrovni

- 52) Uznáváme, že aktivity v rámci přeshraniční, nadnárodní a meziregionální úrovni musí plnit zásadní úlohu v provádění územních priorit Územní agendy 2020. Evropská územní spolupráce prokázala značnou mobilizaci potenciálu zapojených měst a regionů. Stále však existuje prostor pro zlepšení, zvláště pro to, aby se zajistilo, že činnosti přispějí ke skutečné územní integraci prostřednictvím podpory udržitelného rozšíření trhů pro pracovníky, spotřebitele a malé a střední podniky a účinnějšího přístupu k soukromým a veřejným službám. V této souvislosti klademe důraz na význam pružného územního plánování, které by umožnilo, aby spolupráce s různým územním rozsahem byla dostatečně flexibilní a mohla se zabývat regionálními specifiky.
- 53) Doporučujeme, aby iniciativy územní spolupráce byly orientovány na dlouhodobé cíle územní soudržnosti stavějící na zkušenosti s částí B iniciativy Společenství INTERREG a současnými nadnárodními programy. Přínosné mohou v tomto ohledu být rovněž integrované makroregionální strategie, které se nyní nově zavádějí v oblasti Baltského moře a Podunají. Proto doporučujeme, aby byl tento přístup dále podporován na základě hodnocení výsledků dosažených evropskými makroregionálními strategiemi, které se nyní provádějí.
- 54) Zdůrazňujeme specifickou přidanou hodnotu evropských nástrojů stimulujících výměnu osvědčených postupů, inovační projekty a předávání znalostí mezi zúčastněnými organizacemi, jako je vytváření sítí a meziregionálních programů (INTERREG IVC, INTERACT, URBACT), a podporujeme je.
- 55) Pro územní soudržnost v Evropě jsou zásadní činnosti související s mořem. Hospodářské aktivity jako výroba energie a doprava se v evropském mořském prostředí rychle rozrůstají. Je třeba vyřešit konflikty mezi uživateli a vyvážit různé zájmy prostřednictvím spolupráce v oblasti územního plánování námořních prostor. Rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí a evropská integrovaná námořní politika vyžadují koordinovanou činnost členských států v oblasti územního plánování námořních prostor.

Toto plánování by mělo být začleněno do stávajících systémů plánování s cílem umožnit vyvážený a udržitelný rozvoj provázaného suchozemského a mořského prostředí.

- 56) Tam, kde je to vhodné, by se na základě nedávných zkušeností mělo plně využít nových příležitostí poskytovaných právním nástrojem Evropského seskupení pro územní spolupráci (ESÚS). Měla by být rovněž prozkoumána dobrovolná koordinace plánovacích činností podél hranic v rámci ESÚS, pokud by to představovalo přidanou hodnotu.
- 57) Vítáme všechny iniciativy veřejných orgánů na různých úrovních, které přispívají k rozvíjení dlouhodobých přeshraničních územních strategií, a žádáme Evropskou komisi, aby v případě potřeby poskytla svou podporu.

3. Posílení přispění členských států k územní soudržnosti

- 58) Připomínáme, že v kontextu jednotlivých států je hlavním úkolem vnitrostátních, regionálních a místních orgánů stanovit individuálně uzpůsobené koncepce, cíle a nástroje na podporu územního rozvoje založeného na zásadě subsidiarity a na místním přístupu v souladu s přístupem a činností na úrovni EU. Orgány členských států musí stanovit své vlastní strategie a příslušná opatření, která hodlají uplatnit, což bude záviset na jejich vlastních geografických specifikách, politické kultuře a právním a správním systému.
- 59) Vyzýváme členské státy, aby začlenily zásady územní soudržnosti do svých vlastních vnitrostátních odvětvových politik, politik integrovaného rozvoje a mechanismů územního plánování. Orgány odpovědné za politiku územního rozvoje na národní, regionální a místní úrovni by měly přispívat prostřednictvím svých vlastních akčních plánů k vhodnému posílení územní soudržnosti.
- 60) Zohlednění územních dopadů a územní koordinace politik má velký význam na národní a regionální úrovni. Tato koordinace by měla být podpořena územně orientovaným hodnocením a metodami monitorování a měla by dále posilovat přispění územní analýzy k posouzení dopadu. Tyto územní aspekty by mohly být začleněny do pravidelných národních a evropských zpráv a hodnocení souvisejících s politikou soudržnosti a strategií Evropa 2020, přičemž by se předešlo zbytečné byrokracii.
- 61) Vyzýváme regiony a města, aby vyvíjely a přijímaly vhodné integrované strategie a územní plány s cílem zvýšit účinnost všech opatření v daném územním celku. Kromě mechanismů koordinace a plánování jsou v tomto ohledu důležité zvyšování povědomí a poskytování územních informací a metodologické podpory. Víťame vypracování evropského referenčního rámce pro udržitelná města jako otevřeného a pružného nástroje, který pomáhá městům dosáhnout udržitelnějšího rozvoje podporujícího začlenění.
- 62) Vyzýváme členské státy, aby poskytovaly více údajů o regionech a městech důležitých pro územní rozvoj a soudržnost, které mohou být předány Evropské komisi a zařazeny do evropských databází s metodologicky spolehlivými a srovnatelnými informacemi. Vyzýváme Evropskou komisi, aby posílila vypracování evropských údajů o regionech a městech, které jsou důležité pro územní rozvoj a soudržnost. To by zlepšilo činnost národních a evropských institucí.

Pokyny pro budoucí činnost

- 63) Jsme toho názoru, že níže uvedené činnosti jsou důležité, a žádáme, aby byly v blízké budoucnosti realizovány s cílem začlenit územní priority Územní agendy 2020 do politických diskusí a přijímání rozhodnutí na úrovni EU a členských států.
- 64) Žádáme příští předsednictví a instituce EU, aby podpořily provádění Územní agendy 2020 pomocí odpovídajících nástrojů a činností. Za tímto účelem by měla být pořádána pravidelná setkání se zástupci těchto institucí.
- 65) Žádáme budoucí předsednictví EU, aby pokračovala v koordinaci sítě národních kontaktních míst k územní soudržnosti, jež hraje důležitou úlohu v posílení spolupráce mezi členskými státy v oblasti územní soudržnosti. Měla by rovněž zintenzivnit spolupráci s evropskými institucemi a s dalšími zainteresovanými stranami včetně mezivládních organizací.

- 66) Jsme přesvědčeni, že pro účinné provádění Územní agendy 2020 potřebujeme rámec pro konkrétní činnost a očekávané hmatatelné výsledky. Žádáme budoucí předsednictví, aby v úzké spolupráci s Evropskou komisí stanovila metody a činnosti nezbytné pro realizaci Územní agendy 2020 a vycházela přitom z posouzení uskutečněného švédským předsednictvím.
- 67) Zavazujeme se k tomu, že budeme šířit a prosazovat Územní agendu 2020 v našich státech u příslušných zainteresovaných stran. Žádáme polské předsednictví a Evropskou komisi, aby podporovaly šíření tohoto dokumentu na evropské úrovni. Budoucí předsednictví by měla připravit a koordinovat komunikační strategii pro úspěšné provádění této agendy.
- 68) Podporujeme sdílení osvědčených postupů a vyvíjení společných metodologií na podporu územní soudržnosti. Víťame výroční konference věnované Územní agendě, které zahájilo belgické předsednictví, a žádáme budoucí předsednictví, aby tyto konference pořádala pravidelně.
- 69) Žádáme Evropskou komisi, aby předložila přehled dostupných a chybějících územních ukazatelů a formulovala doporučení ke zlepšení, zvláště v souvislosti s problematikou územní soudržnosti.
- 70) Souhlasíme se zlepšením monitorování územních tendencí a žádáme Evropskou komisi a program ESPON, členské státy a další instituce jako Evropskou agenturu pro životní prostředí zabývající se environmentálními aspekty, aby přispěly k tomuto cíli.
- 71) Žádáme lotyšské (2015) a lucemburské (2015) předsednictví, aby provedla hodnocení a posoudila, zda by měla být Územní agenda přezkoumána vzhledem k tomu, jak funguje v praxi. Žádáme nizozemské (2016) a slovenské (2016) předsednictví, aby podle potřeby provedla přezkum.